

L'APERMANENT

INTERVENCIONS ARTÍSTIQUES EN CONTEXT QUOTIDIÀ,
Jaume Clotet, Sambitos Dinàmics, Sergio Monje, Consol Lluçà & Alexander Arilla,
Marta Rosell Chust, Anna Vilamú, ~~Helena Vilent & David Corral~~. A cura de Roc Domingo Puig
Perruqueria HOHO. Vila de Foix nº2, 4-2 Lleida. lapermanent.hotglue.me

LA PERMANENT

Intervencions artístiques en context quotidià

amb Jaume Clotet, Sambitos Dinàmics, Sergio Monje,
Marta Rosell Chust, Anna Vilamú, i potser
Consol Llupià & Alexander Arilla.

A cura de Roc Domingo Puig
Treball de fi de grau
Tutoritzat per Eugènia Agustí

Universitat de Barcelona
Facultat de Belles Arts
Departament d'Arts Visuals i Disseny

2017/2018

ÍNDEX

	PRESENTACIONS
04	Resum/Abstract
07	Antecedents
11	Referents
14	Metodología
	INTERVENCIONS
18	Trampes per al pensament
27	<i>Rovellant Marrons.</i> Sambitos Dinàmics
30	<i>Massa Temps Sense.</i> Marta Rosell Chust
34	<i>Re-Vistes.</i> Jaume Clotet
38	<i>Preguntas para un nuevo corte de pelo.</i> Sergio Monje
42	<i>Dues persones que porten una perruqueria, una a LLeida i l'altra a Barcelona i que no s'han vist mai; s'han intercanviat diversos objectes per intententat imaginar-se mútuament.</i> Anna Vilamú
	AFECTACIONS
46	Conclusions/Afectacions
	ANNEX
52	La Permanent

RESUM

La Permanent és un projecte que proposa estratègies d'instal·lació de produccions artístiques contemporànies en un negoci familiar, concretament una perruqueria. Mitjançant aquest procediment és possible pensar en un atansament dels diversos usuaris d'aquest espai cap a les arts visuals, ja que promou la interacció amb el flux diari que implica.

S'han convidat diferents artistes i col·lectius a participar d'aquest projecte, demanant a cadascun intervenir-hi adequant el seu projecte personal per a aquest context específic, considerant per a fer-ho els seus usos i funcions. Durant 6 mesos aquestes propostes d'intervenció estan transformant la perruqueria, plantejant interaccions que prioritzen anar més enllà de la relació amb la comunitat artística, adreçant-se al públic que de manera quotidiana utilitza aquest espai.

Paraules clau: Context quotidià, Zona de contacte, Negoci familiar, Micropolítica

ABSTRACT

La Permanent is a project that proposes strategies for the installation of contemporary artistic productions in a familiar business, specifically one hair salon. Through this procedure it is possible to think of an approach of the various users of this place towards the visual arts, since it promotes interaction with the daily flow that space this implies.

Different artists and collectives have been invited to participate in this project, asking each of them to intervene in the hair salon by adapting the personal project for this specific context, considering the uses and functions of the place to do so. For six months these proposals of intervention act to transform the hair salon, encouraging interactions that prioritise going beyond the typical relationship with the artistic community and instead addressing the public that uses this hair salon on a daily basis as well.

Key words: Quotidian context, Contact zone, Hair salon, Micropolitic

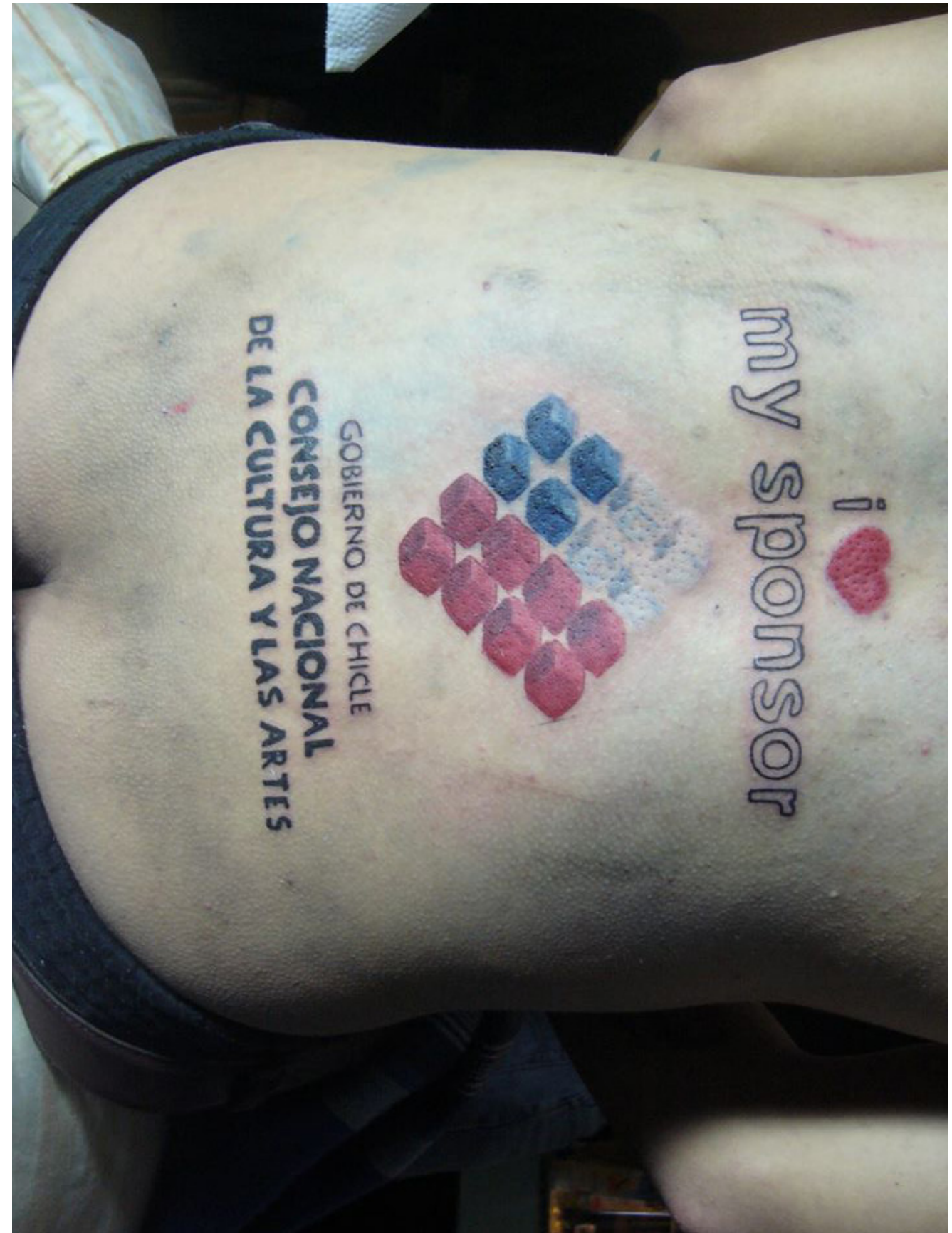
ANTE CED ENTS

L'any passat vaig estar estudiant a Xile, on vaig fer el primer quadrimestre de quart. No obstant això, va coincidir que s'estava cursant la segona meitat del curs. A Amèrica del sud les estacions de l'any estan invertides respecte a Europa. Això suposa què, quan a *aquí* era setembre i començava al curs, a *allí*, venia la primavera, i per tant el segon quadrimestre acadèmic, abans de l'estiu. El grup de classe on em vaig incorporar, doncs, estava desenvolupant el seu respectiu treball de fi de grau. No m'aturaré a descriure el projecte que vaig desenvolupar en aquest marc, però si comentaré les condicions d'entrega que se'ns va demanar per aquest, diferents de les que es donen en el context de la Universitat de Barcelona. Els docents de la facultat ens van proposar organitzar-nos en petits grups, fent equip amb alguns dels companys i companyes, en funció de les nostres afinitats i els marcs conceptuals dels projectes que desenvolupàvem. Vam haver de presentar-los conjuntament mitjançant una presentació pública més enllà de l'àmbit de la universitat. Per tant, se'ns va demanar que

elaboréssim un projecte d'exposició coherent amb la resta de treballs del conjunt d'integrants del grup, realitzant un discurs per a fer de paraigües i donar sentit a l'exposició col·lectiva, a més, buscant els recursos necessaris per a produir un esdeveniment d'aquestes característiques, com per exemple l'espai. Aquesta operació ens va permetre pensar els nostres projectes més enllà del marc de les classes universitàries, assajant la pràctica de comissariat com un procediment involucrat en el si dels nostres projectes artístics. Paral·lelament a aquest projecte, vaig entrar en contacte amb diferents pràctiques artístiques i corrents teòriques i que van potenciar la influència de projectes de caràcter educatiu, comissariat i amb perspectiva de context. D'entrada la ciutat de Concepción, on vaig viure, ja va suposar un estímul per repensar les maneres convencionals de l'art. Aquesta és la 3a ciutat nacional després de Valparaíso i Santiago, no obstant està molt més allunyada de la capital respecte a Valparaíso i per això està més marginada de les polítiques centralistes que caracteritzen Xile. Aquestes condicions fan que la majora d'artistes i agents culturals de Concepción conceptualitzin les seves pràctiques en una posició de resistència enfront de les relacions de subordinació amb la capital. La comunitat artística penquista, gentilici de Concepción, tematitza aquesta condició alhora que treballa per a construir i mantenir un circuit de producció i distribució local, independent a les polítiques d'estat. Un circuit on els agents

s'atenen a si mateixos, dirigint les pràctiques al seu propi context i assumint la responsabilitat política que li és implícita. La falta d'espais d'exposició i venda artística, dona peu a l'elaboració d'estratègies alternatives per mantenir activa l'escena penquista. Un exemple d'això n'és la producció de publicacions com un dels dispositius d'exposició principals dels projectes artístics que s'hi realitzen. La publicació és més àgil i flexible per a difondre el treball, inclou imatge i text, per tant pot comunicar amb molt detall la magnitud d'un projecte artístic, ahora, és fàcil de distribuir en altres mercats, com el del llibre, i en fa més econòmic el transport de l'obra en tant que objecte. A Santiago i Valparaíso, a diferència de Concepción, no és tan evident la necessitat de conceptualitzar la lògica centralista del govern, per això, preval la lluita pels escassos recursos estatals que es destinen en cultura. La predisposició més comuna és l'aprofitament dels espais en desús. Tanmateix, per a situar millor les pràctiques artístiques a Xile, cal tenir en compte que la gran majoria dels projectes culturals professionals depenen del finançament de l'estat, accessible únicament concursant a uns fons anomenats FONDART. Tal és, que tant els projectes independents més petits, com les institucions culturals nacionals depenen d'aquests fons per a les seves produccions. Per tant, l'aprofitament de materials i d'espais pot disminuir els pressupostos que sol·liciten els diferents projectes. La fuga DIY, que s'estableix com una manera de sobreviure al sistema de finançament

estatal. Davant la precarietat de l'estructura artística institucional, els espais en desús com un aparador, una glorieta, un balcó o inclús el remolc d'un cotxe esdevenen llocs ideals per a desenvolupar-hi propostes culturals. Aquesta conjuntura, tot i molt precària, ha estat un terreny fèrtil per als projectes amb perspectiva de context, potenciant els vincles amb els seus agents implicats. Difícilment l'espai institucional podria respondre aquestes expectatives, doncs, suposa el refredament dels vincles en relació a la comunitat a qui es dirigeix. Actuar en espais alternatius i quotidians, podria ser una manera d'enfortir els vincles que l'art pot desplegar més enllà del seu propi àmbit. Durant l'estada a Xile també va ser possible traslladar-me un temps a Cuenca, Ecuador, durant la XIII Biennal, i treballar-hi per un mes dins el departament educatiu de la Biennal a càrrec del crític, artista i educador xilè Christian G. Gallegos. L'objectiu principal del programa educatiu va ser assajar processos d'aprenentatge en relació a l'aprofitament dels recursos culturals que ofereix el context de la ciutat. Cuenca, és molt rica en patrimoni cultural, arquitectònic i històric, a més en els mesos que s'activa la Biennal, creix exponencialment degut al capital artístic que mobilitza. Sota els paràmetres del programa de Christian, plantejant les produccions artístiques com a recursos educatius al nostre abast, podem desplaçar el focus de l'obra a l'aprenentatge, i construir una via més sòlida per a l'emancipació.

I see dead (2007). Tatuatge a l'esquena de l'artista. Francisco Papasfritas.

REF ER ENTS

Els referents principals per a l'elaboració del projecte de **La Permanent** han estat Equipo Móvil, Galeria Temporal i Glòria Jové. El referent més proper pel que fa a territori, és la darrera, l'acadèmica Glòria Jové, especialitzada en ciències de l'educació i pedagogia crítica, fa anys que treballa vinculant estratègies didàctiques amb diferents metodologies d'artistes contemporanis, com Isidoro Valcárcel Medina, Equipo Democracia i Luis Camnitzer.

En aquest sentit adopta aquestes metodologies per a formar mestres que treballin basant-se en projectes artístics però prioritzant el procés d'aprenentatge i no pas l'elaboració d'un producte artístic; tant pel/la mestra com a qui va dirigit el projecte, per exemple un grup d'alumnes de 3r de primària. Entendre el "procés" com un concepte vinculant tant per a l'experiència del públic com en l'experiència de l'artista, expandeix el procés de creació més enllà de l'elaboració de l'obra. Entendre el procés de recepció i les conseqüències de les experiències estètiques com a part de l'obra en si. Glòria Jové també és qui considera l'art com un recurs del qual se n'han d'extreure aprenentatges.

L'Equipo Móvil, s'ha dedicat a organitzar instal·lacions d'art contemporani en espais públics i institucionals d'ús comú de la ciutat de Concepción. Els integrants d'Equipo Móvil, són artistes i comissaris, però a més, també són educadors i imparteixen docència en la universitat, per això conviden als estudiants d'Arts Visuals a participar dels seus projectes; aquells que just acaben la universitat. D'aquesta manera, el projecte també té una voluntat de dinamitzar la comunitat artística, instaurant-hi unes pràctiques de context i crítiques concretes, a fi de potenciar-les, normalitzar-les i finalment legitimar-les en l'imaginari col·lectiu de la comunitat artística local. Això és una actitud de resistència per a programar continguts culturals, atenent la voluntat de transformació social local. *Móvil: En Rodaje* és un dels seus projectes, en el qual proposen a diferents artistes emergents -la

PRESENTACIONES

majoria estudiants de fi de grau exposar la seva obra en una vitrina mòbil ubicada en algun espai públic o institucional de la ciutat. L'artista ha de fer una instal·lació *site-specific* de la seva obra, adequant-la a les característiques concretes de l'emplaçament de la ciutat on s'instal·la, i a la ciutadania a qui es dirigeix. Un altre projecte d'ells és Mòvil: Balcón, on conviden artistes nacionals i internacionals a elaborar un rètol rectangular el qual es disposa al balcó d'una façana de la ciutat de Concepción, exposada a la vista dels vianants que circulin per aquell carrer. Tots els projectes de Mòvil, tenen predisposició per a comunicar-se directament amb la ciutat de Concepción i els seus ciutadans, però també establint diàleg amb l'escena cultural, mantenint actiu un procés d'exposició-comunicació més enllà dels espais museístics i institucionals. Sovint inclouen, també, l'intercanvi entre estudiants d'arts i professionals culturals amb la voluntat d'enriquir les estructures comunitàries.

Un altre projecte referent és Galeria Temporal, el qual organitza exposicions artístiques en aparadors de galeries comercials en desús, a la ciutat de Santiago de Xile.

Activant diferents aparadors repartits per la ciutat, elaboren un discurs entre les propostes dels diferents artistes i el context dels espais urbans. El teló de fons són les conseqüències del progrés tecnològic i capitalista, que aboca l'abandó d'aquests espais. Sovint fan activitats amb antropòlegs, historiadors, arquitectes, entre altres intel·lectuals -no necessàriament part de la comunitat artística- per aprofundir en la condició contextual

d'aquests espais. Amb més de 7 anys de recorregut, és un projecte bastant consolidat. A diferència de Mòvil, on els projectes que fan són molt diferents entre si tot i mantenir el mateix marc conceptual, Galeria Temporal treballa amb una metodologia molt similar totes les edicions del seu projecte. La continuïtat és útil per aprofundir en un context i pot potenciar l'efecte de la transformació social que busca el projecte; ja sigui mitjançant l'aplicació de diferents mètodes i la consolidació d'una única, però perfeccionant-la en cada edició.

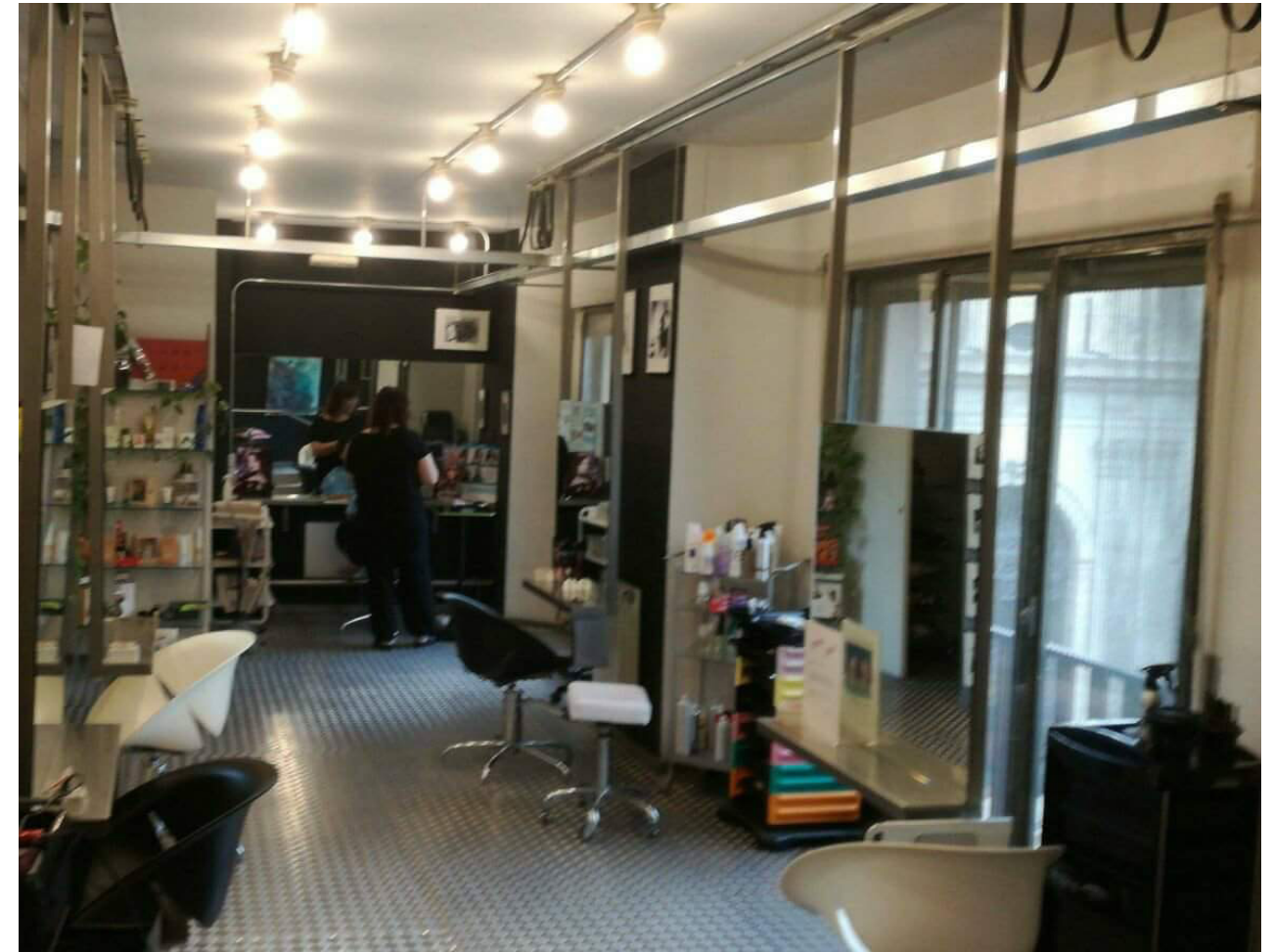
Punto a punto (2014). Santiago de Xile. Amelia Campino

Amuletos de mercado (2010). Concepción. Paulina Yáñez

MET ODOL OGIA

Abans de passar a descriure un procés metodològic o una manera d'operar en l'àmbit en què he decidit situar les accions, crec convenient precisar que la perruqueria de la meva mare no és una franquícia, sinó un negoci de -quasi- tota la vida, doncs, té la meva mateixa edat. Està ubicada al bell mig de la ciutat, en un punt neuràlgic de l'eix comercial, no obstant això, és difícil d'arribar-hi si no la coneixes i o te n'han parlat. No està a peu de carrer, sinó en un quart pis, i tampoc se'n fa publicitat. És una perruqueria familiar, on els i les clientes hi van des de fa temps; les condicions són òptimes per a què la meva mare hi estableixi certa complicitat. Inevitablement es teixeix una història de vida amb cada persona que hi va. La majoria

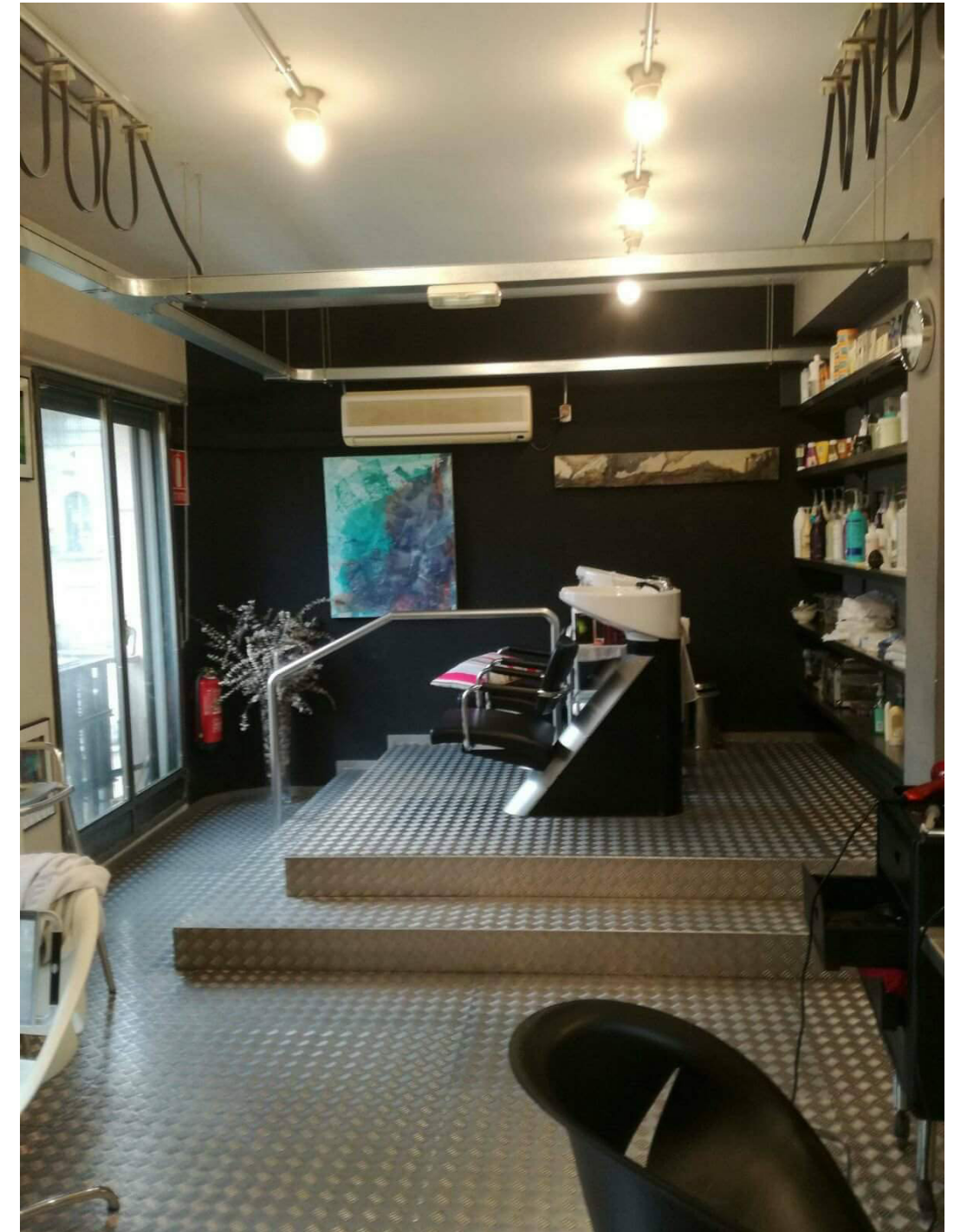
de l'edat dels i les clientes s'emmarca entre els 30 i els 60, no obstant aquest fet, també són habituals els infants, joves i ancians, els quals sovint són família entre ells. Per decisió de la meva mare no hi ha revistes de premsa rosa com l'*Hola*, sinó publicacions de disseny i cultura visual contemporània com *NEO2* o *Esquire* entre altres revistes pròpies del món de la perruqueria, encara que també hi ha la *National Geographic*. A més, tot el dia s'hi escolta Ràdio 3, i quan no, sona l'àlbum d'un grup de la mateixa emissora. Molts elements de la perruqueria tenen rodes: les calaixeres són mòbils i els miralls es desplacen en rails; els poden col·locar on més els acomodi per a treballar. Inclús el revister té rodes. El terra i la majoria d'estructures

Vista general
de la perruqueria.
Fotografia realitzada
per la meva mare.
Al fons la Rocío, l'auxiliar.

del negoci són metàl·liques, de ferro i alumini, i la majoria de parets estan decorades amb retrats de persones amb tocats extravagants d'objectes quotidians, com una làmpada o un lluç. Són reproduccions de fotografies de l'Ouka Leele, artista molt reconeguda en el panorama espanyol sobretot a la dècada dels anys 80 en l'anomenada "movida madrileña". Les imatges provenen de la seva primera sèrie titulada *La Peluqueria*.

Aquest projecte demana a totes les intervencions funcionar en relació a aquestes condicions. Per tant no s'ha tractat de fer un projecte per un espai expositiu amb una dinàmica convencionalment expositiva, on l'usuari entra sabent que establirà contacte amb una proposta artística, sinó una proposta per a un espai amb ritmes i dinàmiques pròpies on les persones hi accedeixen per a contractar un servei de perruqueria. La prioritat no ha estat convocar assistència de públic general ni especialitzat, sinó adreçar-se als usuaris que fan ús habitual de la perruqueria. El marc conceptual de la proposta, que ha fet de fil conductor entre les diferents intervencions, consisteix a entendre la pràctica artística com una acció contextual. D'aquesta manera, l'eix transversal del projecte és la mateixa perruqueria. La Rocío, la meva mare i els/les clientes, com a usuaris-receptors s'han trobat amb re-interpretacions d'aquest espai, ja que als artistes se'ls ha demanat que prioritzin el context on es comuniquen. Les seves intervencions parteixen d'allò que se'n desprèn de la perruqueria, les seves funcions, característiques formals i dinàmiques relacionals, per això cada una d'elles és fruit d'una lectura personal -i per tant singular- de la perruqueria. El resultat és un nou ús, nous significats i noves possibilitats per al mateix espai. Per donar a conèixer el context, primerament, s'ha organitzat unes reunions fora de la perruqueria, normalment a Barcelona, per anunciar les condicions generals de la proposta, mostrar fotografies de l'espai i descriure les especificitats del lloc, tant físiques com socials.

Quan s'ha confirmat la participació de cada artista amb el projecte, hem concretat una visita a Lleida, i així conèixer de primera mà l'espai i les persones que implica. En aquestes visites s'ha prioritzat l'encontre dels artistes amb la meva mare, per a parlar dels interessos generals amb l'art i les intencions concretes en relació el projecte. Aquestes trobades han estat rellevants per emfatitzar la importància del vincle amb el context i per a tenir en compte les persones amb les quals la intervenció haurà de coexistir. Paral·lelament, s'han fet tres reunions col·lectives on s'han convocat tots els autors de les intervencions. Aquestes reunions han volgut compartir la visió global del projecte i donar perspectiva als artistes per a prendre consciència dels diferents processos de treball i alhora comentar i discutir els termes generals del projecte La Permanent.

Vista general oposada. Fotografia realitzada per la meva mare. Al fons, els rentacaps, l'extintor, l'aire condicionat i quadres fets per amistats d'ella.

TRA MPES PER AL PENS AM ENT

El projecte La Permanent és fruit de la necessitat de dotar la pràctica artística d'una dimensió política coherent amb les especificitats de les meves inquietuds i la meua manera de fer; una pràctica artística amb capacitat de generar processos de transformació social, sintonitzades amb el meu dia a dia, íntim i quotidià; treballant en base un rang d'afectació propi. Entenc la política en l'art com l'acció de canviar les coses en societat. Hi ha molts artistes que treballen amb política, però a la majoria no els interessen les conseqüències de la seva obra. L'art polític és el seu poder d'afectació i transformació, és aquell que treballa sobre les repercussions de la seva existència i de les seves interaccions. És quelcom més proper a una manera de fer o a una actitud, entesa com la disposició d'un cos davant les situacions en què es troba i els objectes i subjectes amb qui es relaciona. Aquest no es limita al productor artístic que planteja o executa l'obra, sinó també inclou a qui

l'exposa, l'estudia, el ven, el compra o el col·lecciona, inclús a qui tan sols en parla. L'art polític és atendre i actuar en el procés que esdevé després, quan ens pensem que l'experiència artística ha acabat. "L'art polític és el que més transcendeix l'esfera de l'art en entrar a la naturalesa diària de les persones: un art que ens fa pensar. L'art, de la mateixa manera que passa amb un descobriment científic, s'ha de veure en les seves aplicacions"¹.

Avui en dia ja és molt habitual l'ús del terme art polític, inclús massa. S'ha normalitzat en els àmbits acadèmics i institucionals. Les aportacions d'intel·lectuals durant la segona meitat del s. XX en torn les nocions de poder i violència, han propiciat l'enriquiment dels discursos oficials. Un trànsit lent als vocabularis de Deleuze i Guattari, Foucault, Lyotard i Derrida. A la fi dels anys 60 molts moviments socials i polítics, estaven convençuts que des dels contextos macropolítics no hi havia suficient poder real

per a la transformació social. Van aprofitar la literatura d'aquests intel·lectuals per a començar a definir i a posar en pràctica estratègies d'intervencions en una escala més reduïda. "Si la macropolítica fa referència a la política que es produeix en i des dels parlaments, els governs, els tribunals i els mitjans; la micropolítica fa referència a un seguit de contextos, que teòricament fins llavors, havien estat exclosos de la política, per la seva exclusiva i suposada pertinença a l'esfera privada: les relacions sexuals, familiars, laborals, institucionals, clíniques o escolars"². La micropolítica, doncs, és una descentralització que crea nous territoris socials, oberts a l'intercanvi. No obstant això, continuen sent escassos els casos de projectes artístics en què s'atén allò que passa després del contacte amb l'obra d'art. No acostuma a passar en els relats oficials d'aquests projectes, que s'inclouï l'avaluació de les repercussions del projecte en l'entorn social. Em refereixo

1. Bruguera, Tania. Declaración de Arte Político [en línia]. 2010. [consulta: 23 d'abril del 2018]. Disponible a: <http://www.taniabruquera.com/cms/388-1-Declaracin+de+Arte+Poltico.htm>
2. Pardo, José Luis. Breve historia de la micropolítica. A: Babelia [en línia]. [Espanya] El País, 2003. [consulta: 25 d'abril del 2018]. Disponible a: https://elpais.com/diario/2003/09/06/babelia/1062803168_850215.html

en una avaluació en un sentit qualitatiu -que no quantitatiu- com podria ser: considerar quins debats ha permès el projecte en el context on s'ha exposat, i com els han desenvolupat els diferents agents que conformen el context, també, quines transformacions ha ocasionat el projecte i quina permanència es preveu per aquests canvis, entre d'altres. En la conjuntura en què vivim, és necessari atendre els processos que van més enllà del contacte amb l'obra. Es proposa, en aquest sentit, entendre l'art com una pràctica multidisciplinar, ja que comparteix àmbit amb les ciències socials, de l'educació i polítiques, i opera en termes més amplis que la producció-exposició convencional d'obres d'art.

Com ja he mencionat en aquest text, el projecte **La Permanent** es focalitza en la possibilitat d'afectar un entorn proper i familiar, la capacitat d'agenciar transformacions en un context com és la perruqueria de la meva mare ha estat la premissa per fer-hi alguna cosa. A finals de l'any passat, la meva mare tenia intencions de pintar de nou el local de la perruqueria, i va

proposar-me fer-hi un mural en alguna de les parets. Jo estava acabant Belles Arts i ella s'imaginava que m'interessaria; suposadament havia estat preparant-me per desenvolupar tasques professionals com aquesta. Personalment m'encantava la idea de fer-hi alguna cosa, però no un mural, almenys no directament. Primer vaig pensar: què podria suposar fer alguna cosa en un espai com és una perruqueria?, i què podria aportar-hi a les persones que l'utilitzen assíduament? Cada dia, la meva mare i la Rocío hi treballen, i també, un flux constant de clients/es hi van per cuidar-se el cabell. Volia fer-hi quelcom que afectés la seva lògica, forçant-la a repensar-se i resignificar-se. La perruqueria esdevenia un context molt interessant on plantejar un projecte, ja que no suposava un espai expositiu convencional. D'entrada el públic no s'hi hauria de convocar sota els paràmetres d'una inauguració ni el reclam de l'art, sinó que hi hauria una sort de comunitat establerta que hi aniria sovint. L'espai tindria una dinàmica pròpia, fruit dels hàbits en els seus anys de funcionament,

i òbviament, els usuaris tindrien un comportament molt diferent que el d'una galeria o un museu. Tirar endavant el projecte suposava dissoldre els usos i funcions de la perruqueria amb les d'un espai d'art. La proposta artística, hauria de sintonitzar-se amb les característiques del context.

Tot i que s'ha d'estudiar profundament els terrenys que defineixen -i segurament delimiten- la pràctica del comissari i la de l'artista, el projecte adopta elements característics dels dos. M'interessa experimentar el rol del comissari com un catalitzador de situacions; "un espai de captura, on es disposen el que Beyer anomena 'trampes per al pensament' les quals mantenen les seves víctimes en suspensió per un temps"³. Per a Alfred Gell, la capacitat d'atrapar diferents agents és precisament el que caracteritza l'obra d'art. Les intervencions a la perruqueria són trampes, concebudes per atrapar i dislocar el pensament preestablert en relació a aquest espai i l'activitat que s'hi desenvolupa, i per a suggerir noves lectures a partir de les modificacions que n'han fet els/les artistes.

En aquest sentit, la intencionalitat del rol del comissari, vol centrar-se en els vincles, doncs és en aquest terreny on hi ha el potencial per a la transformació social del context. **La Permanent** reuneix diferents agents en un espai per a produir una situació, la qual ha de transformar la seva dinàmica habitual sense anul·lar les activitats que ja abans s'hi desenvolupaven. Aquesta orquestració, similar al happening o una peça d'art relacional, reivindica com a obra tot allò que passa mitjançant l'experiència de la situació. Dins la perruqueria l'art és l'element amb el qual els usuaris es troben, i l'obra en canvi és allò que es genera de l'encontre: les conseqüències. Per això el projecte busca la producció d'un fet diferenciador i no la reproductibilitat de les propostes dels artistes. A través de les investigacions entorn la mediació que desenvolupa Oriol Fontdevila els darrers anys, llegim un Bruno Latour que ajuda a aclarir les intencions del projecte. No sóc únicament un intermediari, ja que aquests "transporten un significat o una força sense introduir cap mena de transformació: definir les seves

dades d'entrada ja és suficient per a definir les seves dades de sortida". En el marc del projecte s'ha demanat a cada artista que intervingui la perruqueria, adequant el seu projecte personal per aquest context específic. El procés tanmateix, no conclou aquí, també s'han atès les conseqüències de cada proposta en aquest espai. Tal és que **La Permanent** encaixa més amb el que Latour defineix com un mediador: "actor dotat amb la capacitat de traduir el que transporten, de redefinir-ho, de redespègalar-ho, i també trair-lo"⁴.

Per a explicar millor la capacitat intencional d'aquest projecte em serveixo de dos conceptes provinents del món de l'antropologia de l'art: zona de contacte i agència. Mary Louis Pratt va instaurar a principis de la dècada dels anys 90 el concepte zona de contacte, amb aquest es refereix als "espais socials en els quals les cultures es troben, xoquen i lluiten les unes contra les altres". Segons Pratt la zona de contacte és on hi ha la frontera, i per això, on hi passa l'intercanvi. És el lloc de "l'absoluta heterogeneïtat del significat"⁵. Aplicar una

perspectiva de contacte estableix el xoc cultural com un moment constituent, on cap dels agents que participa del contacte pot atribuir-se el monopoli de la producció de diferència; aquesta només es podrà donar mitjançant la relació d'una multiplicitat d'agències. La noció d'agència, entesa com la capacitat que té un actor per prendre decisions en un entorn determinat, permet definir des d'una perspectiva relacional el poder d'actuació dels elements que participen del projecte tant del cantó de l'art com del cantó de la perruqueria. Els dos pols tenen certa capacitat d'actuació i això permet desplegar un imaginari artístic on la capacitat de cada agent, encara que condicionada, no estigui totalment predefinida. D'aquesta manera l'art es donarà com una seqüència d'agenciaments, com diu Deleuze: "multiplicitats compostes per elements heterogenis"⁶. El que aquí està en joc és la possibilitat que cada agència es reconegui en la seva pròpia diferència. El concepte de Pratt permet deixar de pensar la mediació com un medi per a la dominació d'unes agències sobre les

3. Gell, Alfred. *Journal of Material Culture* [en línia]. 1996. *Vogel's Net: Traps and Artworks and Artworks as Traps*, nº 1, pàg 37. [consulta: 20 d'abril del 2018]. Disponible a: <http://mcu.sagepub.com/content/1/1/15>

4. Latour, Bruno. *Reensamblar lo social. Una introducción a la teoría del actor-red*. Buenos Aires: Manantial, 2008, p. 63, 121. En: Fontdevila, Oriol. *El Arte de la Mediación*. Bilbao: Consonni, 2018. p. 36-37.

5. Pratt, Marry Louis. "Arts of the Contact Zone", *A: Profession* 91. Nova York: MLA (Modern Language Association), 1991, p. 33-44.

6. Deleuze, Gilles; Parnet, Claire. *Diálogos*. Valencia: Pre-Textos. 2004, p. 79.

altres, per a establir en canvi, una major complexitat en termes relacionals. "L'art -en tant que identitat convencional i procés diferencial al mateix temps- no radica en cap agència en particular, sinó que això és una qüestió subjecta, eminentment, a la qualitat dels vincles"⁷. Així doncs, aquest projecte és una tàctica per experimentar la tesi que l'art no el fan els i les artistes, sinó que l'art és el resultat d'un encadenament més complex entre agències de diferent naturalesa. Tornant a Deleuze, en l'agenciamment "l'única unitat és el co-funcionament"⁸.

El gran panorama de propostes artístiques al qual podem accedir avui en dia, sigui anant a exposicions o revisant arxius, entre moltes altres maneres d'establir-hi contacte, té la capacitat d'obrir un espai de reflexió i debat entorn quines arts necessitem. Aquesta qüestió no és gaire habitual, i de fet es contraposa als debats més habituals, els quals giren entorn l'estat de salut professional de l'ecosistema cultural i les demandes dels professionals

de l'art davant l'entramat d'institucions, tant públiques com privades. Qüestions tanmateix rellevants, però, malauradament plantejades de manera independent. Podem pensar quina agència té l'art i per tant, quins agenciaments ens interessa potenciar? El debat rarament s'encamina a pensar quines arts necessitem en el nostre entorn, pregunta que exigeix rumiar les conseqüències de l'art. Aquest plantejament es basa en una manera intencionada d'entendre la investigació basada en les arts, intenció que s'emmarca dins de la determinació d'art polític que ja s'ha comentat en aquest text. Si atenem l'art polític com aquell art que treballa, també, amb les conseqüències de l'obra en el context específic on s'exposa, la investigació basada en les arts ha d'investigar també aquestes conseqüències. Els projectes artístics han de servir com a experiments, valorant-se per a les seves aplicacions, siguin cognitives o pràctiques. És a dir, si l'objectiu d'un projecte és afectar un context, s'assajaran maneres per

afectar-lo, alhora que s'assajaran maneres per a registrar-ne els efectes i per avaluar-ne els resultats. "L'assaig no apunta a una construcció tancada, deductiva o inductiva. S'alça sobretot contra la doctrina [...] En l'assaig el pensament s'allibera de la idea tradicional de veritat. Amb això suspèn, al mateix temps, el concepte tradicional de mètode"⁹. L'art es defineix cada vegada més com una manera de producció de saber i s'ha de comprendre com un indicador de transformacions que, en part, es produeixen en el mateix art però que també van més enllà. Per a Judith Siegmund, l'art és la creació de modalitats concretes d'aproximació al món, als seus contextos i objectes, la qual cosa vol dir que quelcom ocult ha estat revelat, que alguna cosa que havia passat desapercibuda accedeix a un lloc central, i no pas, que alguna cosa s'hi ha creat¹⁰. Per això, els projectes i les investigacions, haurien de servir com a precedents d'altres, per analitzar com s'estudia el context, o com s'identifiquen les necessitats del context; i debatre els criteris per decidir quins necessitats treballa el projecte,

la metodologia que adopta el projecte per a treballar aquesta necessitat, la metodologia que adopta per avaluar l'efectivitat del projecte, entre d'altres. Un dels plantejaments principals del projecte ha estat experimentar l'art fora dels circuits artístics establerts. La perruqueria no és un espai definit per a l'exposició d'art, però, hi han tingut lloc una sèrie d'intervencions artístiques. Això qüestiona el sistema de producció i distribució de l'art en el sentit que hi possibilita el contacte de l'art més enllà dels seus circuits i dels espais que identifiquem amb aquesta funció. No obstant això, no vull projectar la perruqueria com un espai d'art a partir d'ara, sinó entendre que l'art pot operar més enllà del seu propi sistema. La perruqueria ha incorporat una funció més a la resta de funcions que ja tenia, l'exposició artística. Tot i que aquesta funció és intermitent, contamina i es veu contaminada per la resta. Tanmateix, això també passa en espais d'art convencionals com els museus i les galeries, on la burocràcia, les partides econòmiques, els interessos

de la política i del mercat condicionen les operacions dels projectes artístics que s'hi desenvolupen.

En un primer moment el projecte La Permanent es planteja per a intervenir en un context específic el qual se situa extern als circuits artístics convencionals, on la seva comunitat no forma part directament de la comunitat artística ni desenvolupa activitat artística de manera professional. El projecte també valora la seva capacitat d'intervenció en el propi context artístic, atorgant rellevància a la seva manera de fer particular dins de l'ampli ventall de metodologies que conformen els corrents artístics contemporanis. De la mateixa manera que han estat un referent els diversos projectes que atenen el context i ambicionen aportar-hi alguna cosa, **La Permanent** pot sumar-s'hi i contribuir a contribuir noves produccions que explorin, sota aquests termes, la pràctica artística. Exposar el projecte més enllà del context de la perruqueria, i reinscriure'l dins la comunitat artística, esdevé un precedent i un objecte d'estudi per altres projectes i investigadors¹¹.

Refer el camí de tornada suposa introduir dins del marc artístic els coneixements apresos durant el projecte, o què és el mateix, no deixar de pensar que aquest és un projecte artístic. Es tracta d'una triple operació: reconèixer el context, sortir-ne, i per últim tornar-hi per a resignificar-lo. Posicionar-se així, busca flexibilitzar els límits del sistema de l'art i la comunitat artística, eixamplant-los per encabir-hi el que ha passat sota els paràmetres de **La Permanent**. L'acció no té repercussió real si no serveix per canviar el context original d'on es prové. Cal reterritorialitzar el projecte per tal de tornar la pràctica diferenciada al bell mig de la convenció, i així modificar-la. En termes generals per Deleuze i Guattari: territorialització, desterritorialització i reterritorialització descriuen un procés que descontextualitza un conjunt de relacions i les prepara per actualitzar-se. Deleuze diu "no hi ha territori sense un vector de sortida del territori, i no hi ha sortida del territori -desterritorialització- sense que al mateix temps es doni un esforç per reterritorialitzar-se en un

7. Fontdevila, Oriol. Op. Cit, p. 49

8. Deleuze, Gilles; Parnet, Claire. Op. Cit, p. 79.

9. Adorno, Theodor. El ensayo como forma. A: Notas de Literatura. Barcelona: Ariel. 1962, p. 19-21.

10. Siegmund, Judith. ¿Saber versus creatividad? Sobre las modalidades de descripción del arte y su relación con los contextos económicos y sociales [en línea]. 2011. [consulta: 25 d'abril del 2018]. Disponible a: <http://eipcp.net/transversal/0311/siegmund/es>

11. Cal aclarir que el concepte d'exposició/exposar respon aquí, a un doble significat. En l'escriptura acadèmica és sinònim d'explicar, referir, plantejar, descriure o fins i tot raonar, mentre que al món de l'art significa exhibir, representar o mostrar.

altre lloc"¹². El diàleg, doncs, és bidireccional: d'anada i tornada. Si no fos d'aquesta manera, la connexió acabaria per perdre's, separant-nos del centre d'on ens havíem desplaçat. Si això passa, generem un altre paradigma. Sense camí de retorn, establim un nou centre; nou però independent. Només en el vincle, i en la itinerància constant entre els pols que connecta, podem assegurar-nos la permanència de la producció de diferència.

LA PERMANENT

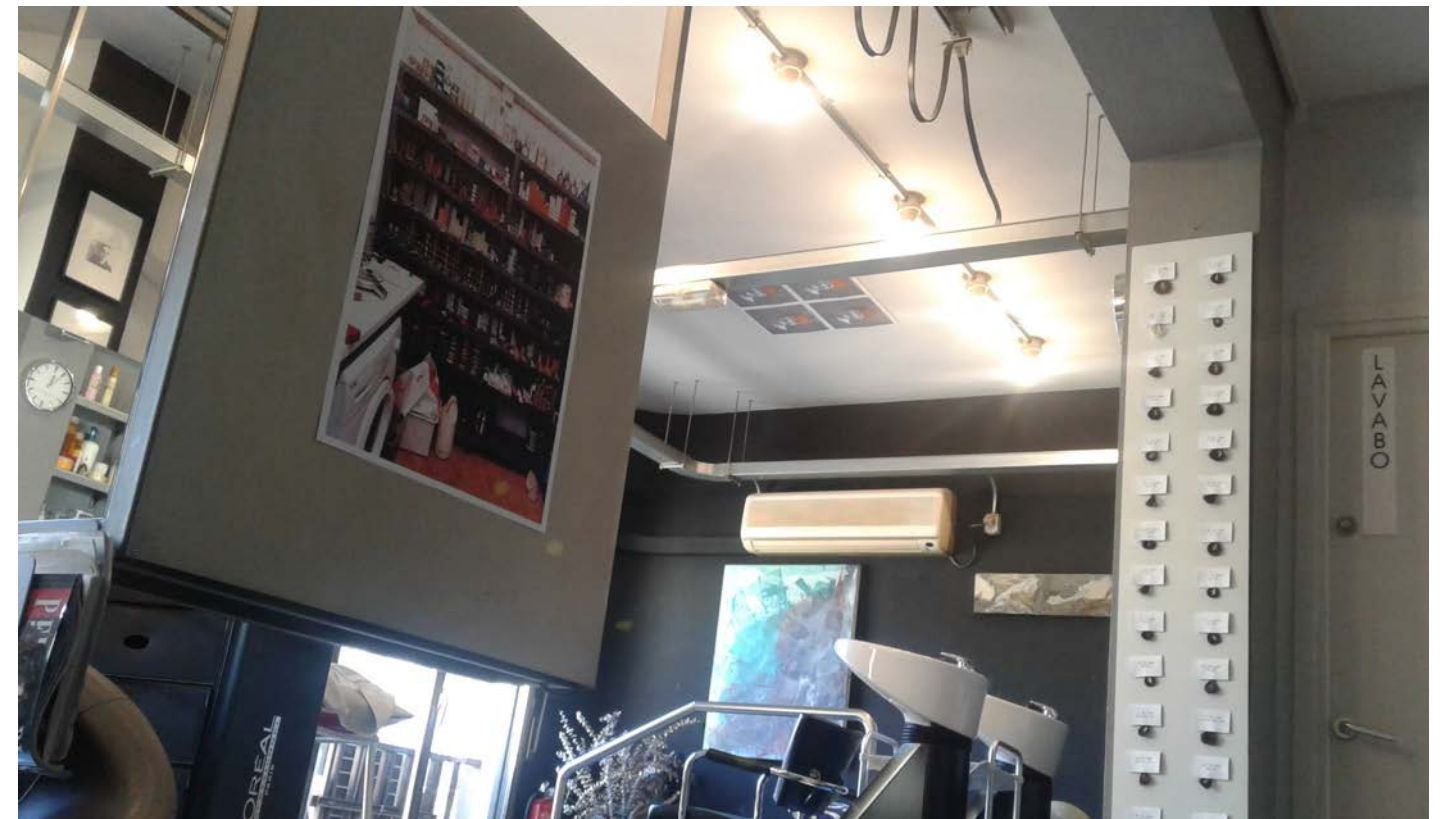
Cicle d'intervencions artístiques en context quotidià

1. *Rovellant marrons*. Sambitos Dinàmics del 22/01 al 3/03
2. *Massa Temps Sense*. Marta Rosell Chust del 5/03 al 21/04
3. *Re-Vistes*. Jaume Clotet del 23/04 al 19/05
4. *Preguntas para un nuevo corte de pelo*. Sergio Monje del 22/05 al 16/06
5. *Dues persones que porten una perruqueria, una a Lleida i l'altra a Barcelona i que no s'han vist mai; s'han intercanviat diversos objectes per intentar imaginar-se mútuament*. Anna Vilamú del 16/06 al 16/06

12. Deuze, Guattari; Parnet, Claire. Abecedario [en línia]. 1988-1989. [consulta: 26 d'abril del 2018]. Disponible a: <http://serbal.pntic.mec.es/~cmunoz11/videodeleuze.html> En: Jové, Glòria; Llonch, Nayra; Bonastra, Quim; Farrero, Mireia. Derivas Rizomáticas entre la Historia, el Patrimonio y el Espacio Urbano. Una experiencia didáctica en el grado de educación primaria. Barcelona: Universitat de Barcelona. 2014, p. 13.

Rovellant Marrons. Una intervenció site-specific de Sambitos Dinàmics. Del 22/01 al 3/03

Vista general de la perruqueria amb la intervenció *Rovellant Marrons*.

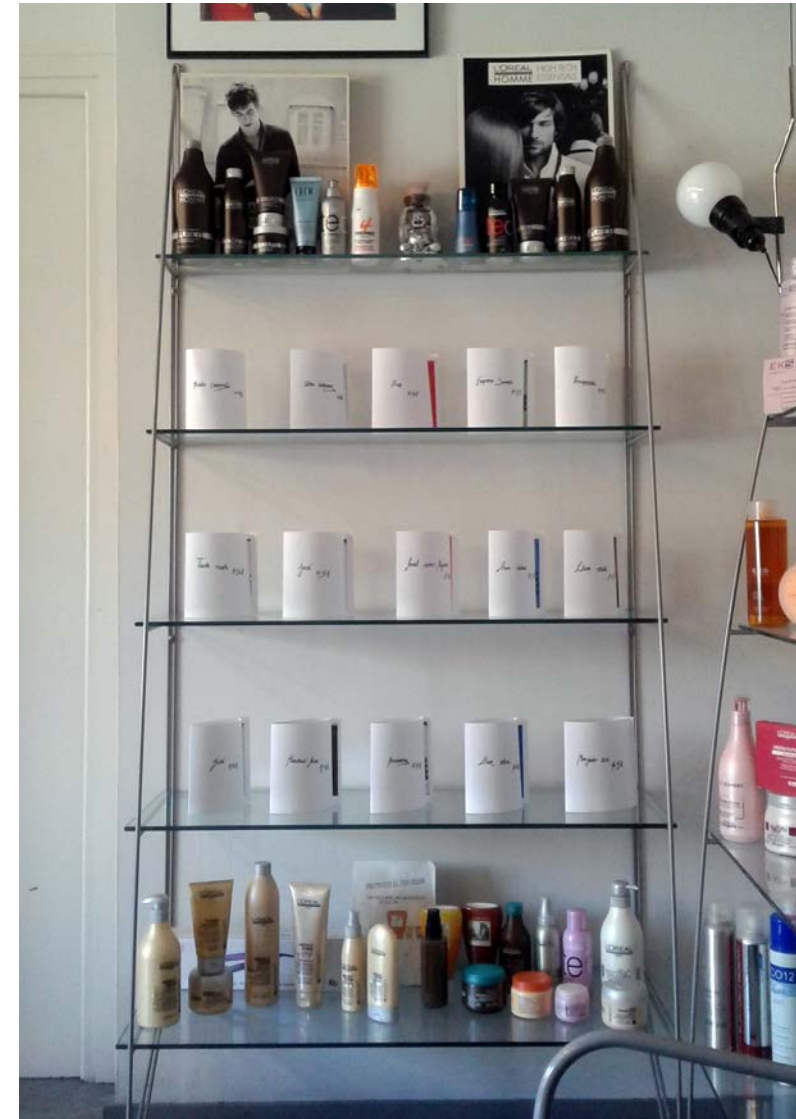
Rovellant Marrons té com a objectiu deconstruir la visió tradicional que es té dels colors a les escoles, alhora que gaudir d'un espai quotidià dins la ciutat i viure'l com un context d'aprenentatge. Fent de la perruqueria un espai d'exposició artística es vol redefinir el concepte per crear una cohesió entre pedagogia i art. Dos àmbits tractats per separat en el currículum escolar que ara passen a nodrir-se l'un de l'altre, permetent l'experimentació multidisciplinària en l'espai de la perruqueria.

Aquest projecte assenyala la necessitat de veure, des d'una perspectiva més ampla, tota la gamma cromàtica que sovint queda limitada a les aules. A través de l'art es reflexiona en vers un canvi necessari de l'educació actual. La intervenció és fruit de la inquietud de **Sambitos Dinàmics** (Cinta Arbonés, Ariadna Bonjorn, Thais Carbonell, Judith Fernandez, Andrea Lobo, Maria Serveto i Joan Solsona), set membres de la menció d'Educació a la Diversitat de la Universitat de Lleida durant el curs 2017/2018, en col·laboració amb Rosa Puig, Rocío López, Maria Casamajó, Marc Oró i Glòria Jové.

“Com treballem els colors a l'escola? Quines tècniques es fan servir? Quins límits posem les docents quan presentem únicament la gamma cromàtica dels pots de pintura escolar, que resten a l'armari tancat en clau de l'aula de plàstica?” Ja no ens podem enfrontar de la mateixa manera a l'escola, i tampoc davant els colors. Ja no som capaços de presentar únicament tres colors primaris i fer tres barreges en un pot, possiblement sortint al carrer hi ha una infinita paleta de colors “caxumbos”, que no sabem com etiquetar. Ens veiem incapaços de negar les produccions cromàtiques d'infants que no semblen assimilar-se a la realitat. Però que és doncs la realitat? Només veiem fulles marrons a la tardor, o també n'hi ha de verdes, vermelles, bordeus...? I el cel, és únicament de color blau?

Compartim entre nosaltres anècdotes de quan érem més petites, quan en algun moment de la nostra vida acadèmica hem tingut dilemes respecte a aquestes coses. Una de nosaltres per exemple, sempre veia els arbres del seu poble -els ametllers-florits de color rosa. A l'escola, una vegada li van fer repetir un dibuix perquè havia pintat els arbres rosa i, segons la mestra/e eren verds. Aquests fets els recordem i no volem ocasionar-los en els nostres alumnes. Són el color blau i el color groc colors que es van unir i van tenir un fill de color verd? Aquestes històries ja no donen resposta a la realitat que vivim. **Què passa amb les infinites tonalitats que no hi caben en els armaris de materials de l'escola?”**

Sambitos Dinàmics

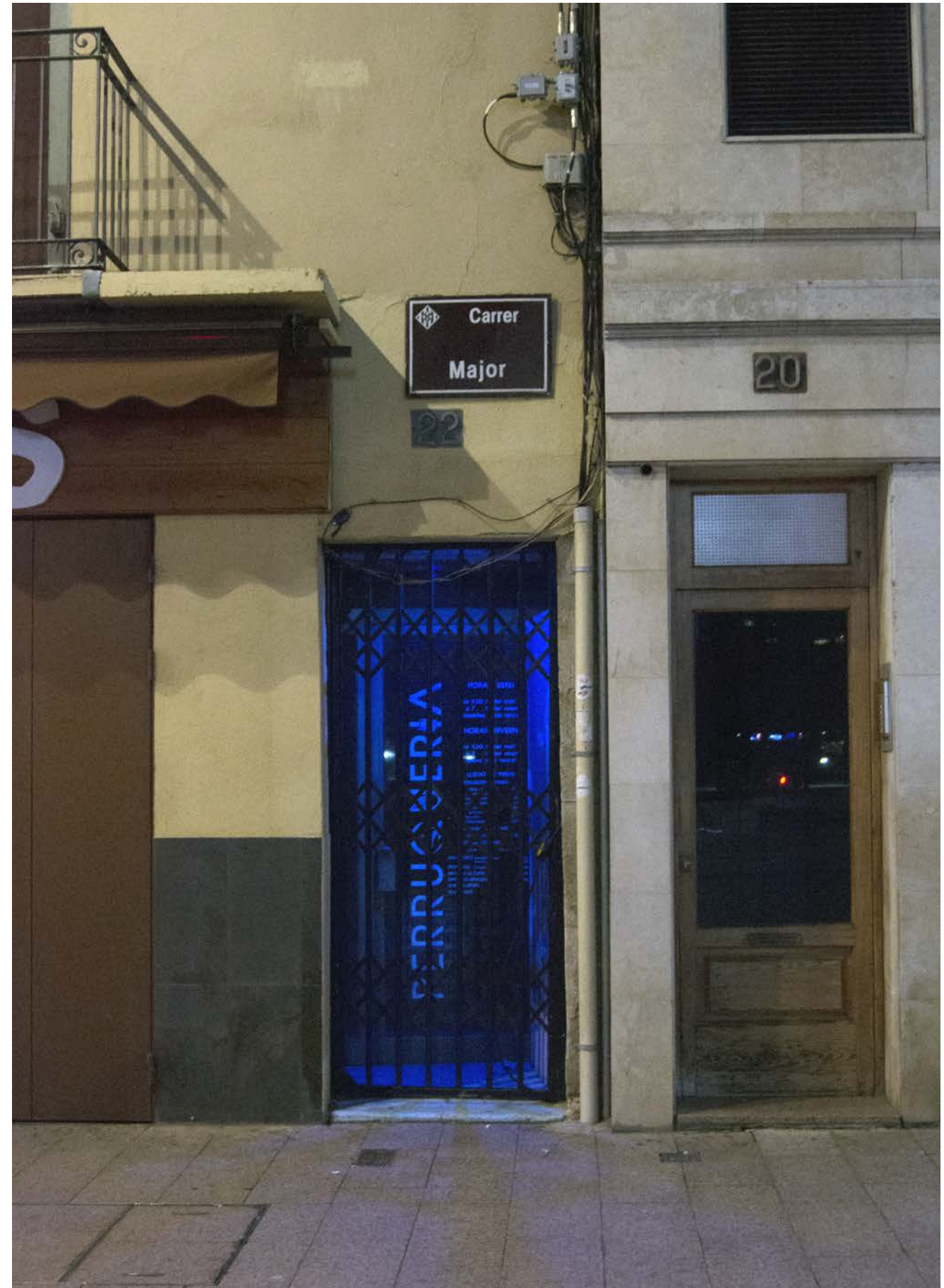

< *Rovellant Marrons* (detall). Díptics. Impressió digital sobre paper. Mesures variables.

v *Rovellant Marrons* (detall). Fusta, Impressió digital sobre paper i cabells naturals tenyits. 250 cm x 50 cm.

Massa Temps Sense. Una intervenció site-specific de Marta Rosell Chust. Del 5/03 al 21/04

Massa Temps Sense. Il·luminar la porta de l'antic local de la perruqueria. Marta Rosell Chust.

Fa uns anys la Perruqueria HOHO a banda dels tallats que s'hi feien es distingia perquè tenia totes les parets, el terra i el sostre pintades d'un color blau elèctric molt intens. Inclús ocupant tota l'amplada del balcó hi havia instal·lat el nom de la perruqueria en un rètol de neó d'aquest mateix color, de manera que el carrer quedava completament il·luminat de blau quan es feia de nit.

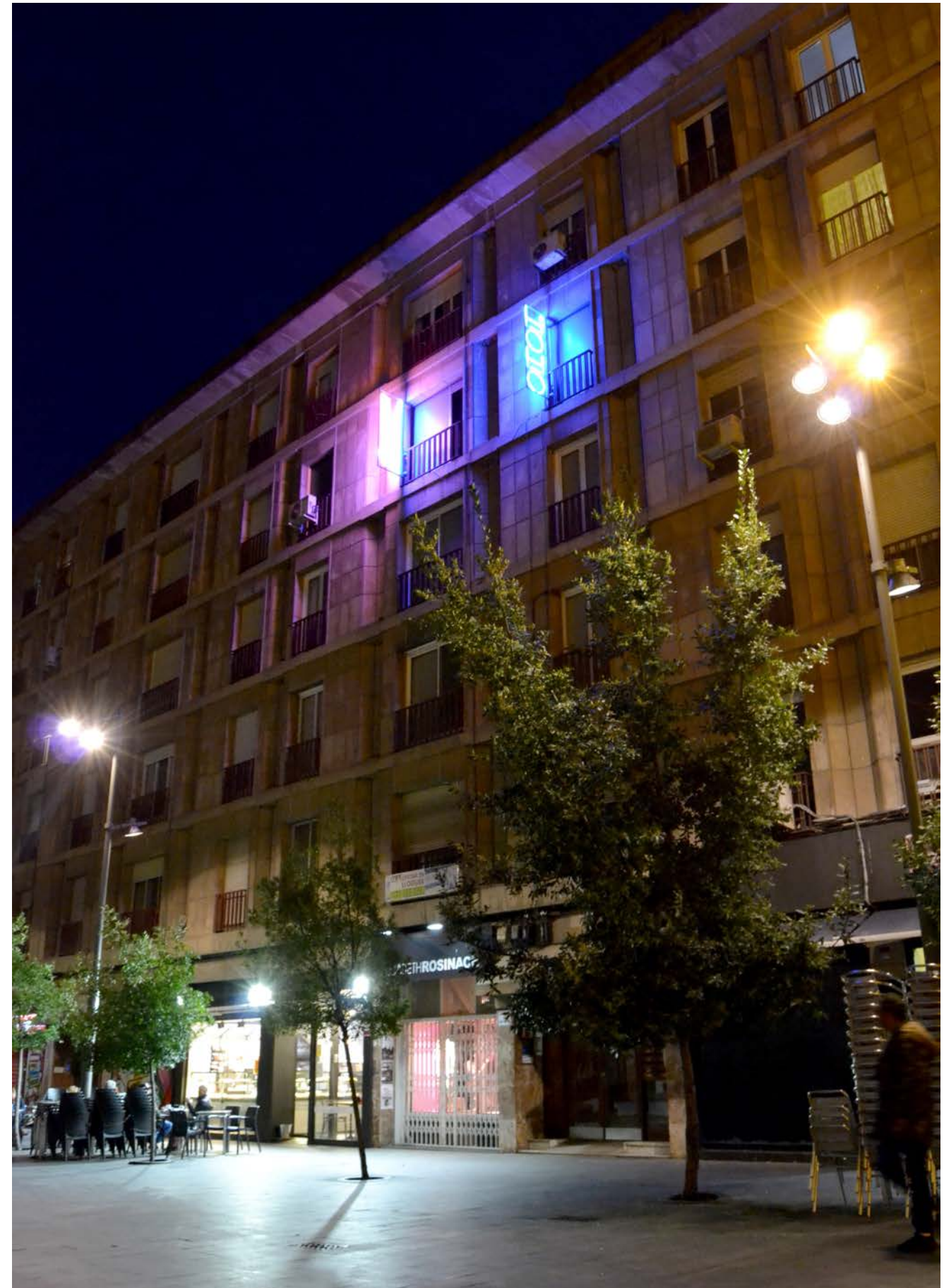
Encara que aquesta característica no sigui tant present al nou local, forma part del seu ADN. La Marta il·lumina el portal de l'antic emplaçament de la perruqueria del mateix to que fa uns anys, i exposa una fotografia d'aquesta acció a dins guarda-roba de la perruqueria, una sala petita on la clientela deixa l'abric i s'hi posa la bata de perruqueria. Gràcies a un sensor de moviment, aquesta sala només s'il·lumina quan algú hi entra. Això aflora records a qui els va viure i apropa la història del negoci a qui no l'havia conegut. Parlar-ne, entre els i les clientes i les treballadores és habitar-lo de pensament.

“Poden existir les perifèries al mig de la ciutat? Aquelles que són perifèries no per estar expulsades físicament del centre, sinó les que conviuen amb el concepte rebutjat. Els espais que queden invisibilitzats quan no són prou eficients en la lògica productiva, encara que aquests es trobin al mig dels carrers comercials. Plantejar un “habitar” al que queda de l'antic local on hi havia la perruqueria HOHO, pot ser simplement: cuidar-lo. Canviant una petita peça l'engranatge deixa de funcionar com ho feia, per donar-hi corda d'una altra manera. Centrant l'atenció en un espai buit de significat present i regenerar nou contingut.

Altre cop, habitar-lo de pensament.”

Marta Rosell Chust

Marta Rosell Chust (1995, Barcelona), és artista resident a Experimentem amb l'Art i estudiant d'últim curs de Belles Arts. Actualment, participa en el Laboratori de Mediacions de la Fundació Antoni Tàpies. L'art li serveix per posicionar-se i l'entén com una “excusa” per parlar d'altres coses.

Massa Temps Sense. Façana de l'actual local de la perruqueria. Marta Rosell Chust.

Re-Vistes. Una intervenció site-specific de Jaume Clotet.

Del 23/04 al 19/05

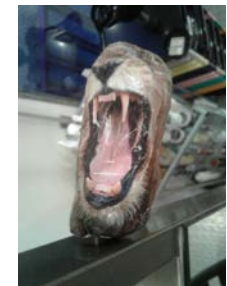
I.

III.

II.

IV.

V.

Una perruqueria és un lloc funcional i útil. Tot i això, dins de la perruqueria hi podem veure dues temporalitats: el moment del tall de cabell i l'espera perquè te'l tallin (o l'espera durant el tint, els 'rulos', etc.). Per fer més amena aquesta espera, és típic que les perruqueries ofereixin diaris i revistes, que serveixen per distreure i entretenir als clients. Hi trobem les revistes més útils (revistes de tipus de pentinats, de benestar i cura personal...), que ofereixen diferents opcions i tenen molt sentit dins de la funció estètica de la perruqueria. També hi trobem revistes que serveixen per passar el temps, que, dins del context d'una perruqueria, ofereixen continguts d'evasió, d'oci, de distracció...

A la manera d'un comissari d'exposicions, que determina què mostra i com ho fa en una exposició, cada perruqueria decideix quin tipus de revistes ofereix al seu establiment. En el cas de la perruqueria HOHO, les revistes dedicades a l'entreteniment són revistes de disseny, d'història i de cultura (en contraposició al tòpic de la perruqueria que té revistes de cotilleo o d'esports i automòbils).

La proposta **Re-Vistes** és una intervenció en base aquestes revistes d'oci que ha anat guardant la perruqueria HOHO al llarg dels anys. A partir del joc de temporalitats i de les dinàmiques de l'entreteniment, planteja un seguit de peces tri-dimensionals confeccionades amb revistes del National Geographic i d'Architectural Digest amb les quals evidenciar i potenciar els moments d'espera lúdica, expandint la lectura estàndard de les revistes i dotar-les de noves dinàmiques d'interacció amb els lectors. Les revistes d'Architectural Digest es transformen en objectes decoratius, vistosos i útils dins l'espai: marcs de fotografies, gerros i perxes. Mentre que les revistes de National Geographic es converteixen en mòduls imantats, que s'entenen com un puzle mòbil per anar canviant-lo dins de la lògica de la Perruqueria HOHO.

VI.

Jaume Clotet (Manresa, 1994) fa el que pot, i sempre busca entretenir i divertir-se amb el seu treball artístic. Es va graduar en Belles Arts a la Universitat de Barcelona, on va decidir fer el que més li agradava quan era petit: dibuixar i fer paper maixé. El dibuix li serveix per imaginar narratives que reflexionen sobre el món tecnològic actual; i, amb el paper maixé construeix escultures naïfs que sovint remetent a mètodes artístics tradicionals.

Preguntas para un nuevo corte de pelo. Una intervenció site-specific de Sergio Monje.

Del 22/05 al 16/06

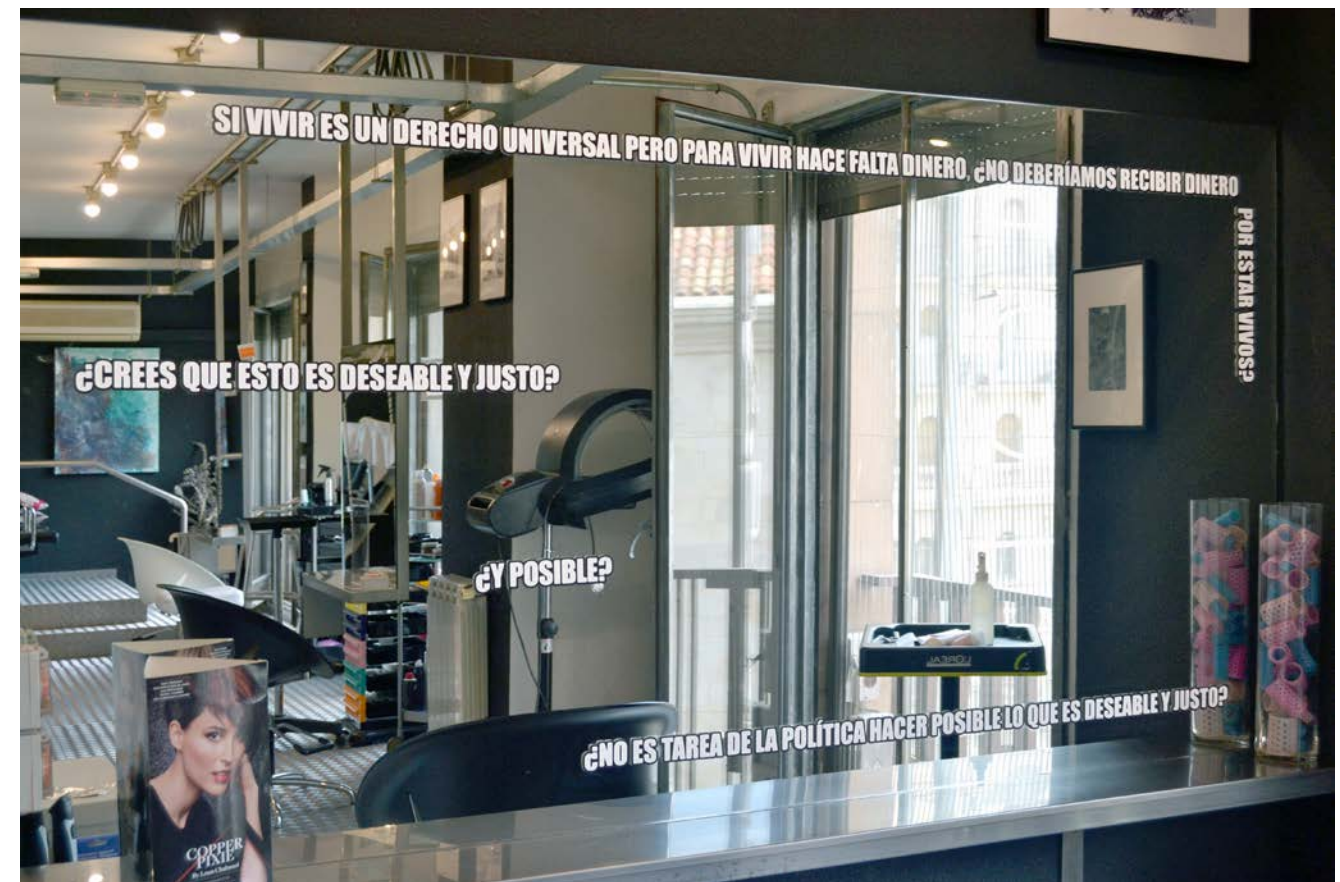
Preguntas para un nuevo corte de pelo:

- 1-¿QUÉ NO HARÍAS SI TUVIERAS UNA RENTA BÁSICA GARANTIZADA? LA POSIBILIDAD DE NEGARNOS A HACER ALGO ES LO QUE NOS HACE LIBRES. ¿PODEMOS SER LIBRES SI ESTAMOS FORZADOS A TRABAJAR?
- 2-¿A QUÉ TE DEDICARÍAS SI NO HUBIERA QUE TRABAJAR PARA VIVIR? ¿QUÉ PODRÍAMOS CONSTRUIR COMO SOCIEDAD EN UN FUTURO POST-TRABAJO?
- 3-SI VIVIR ES UN DERECHO UNIVERSAL PERO PARA VIVIR HACE FALTA DINERO, ¿NO DEBERÍAMOS RECIBIR DINERO POR ESTAR VIVOS? ¿CREES QUE ESTO ES DESEABLE Y JUSTO? ¿Y POSIBLE? ¿NO ES TAREA DE LA POLÍTICA HACER POSIBLE LO QUE ES DESEABLE Y JUSTO?
- 4-¿CREES QUE EN UN MUNDO DE DESIGUALDADES ABISMALES COMO EL NUESTRO ES ÉTICO SER INMENSAMENTE RICO?
- 5-¿DEBE EL DERECHO A VIVIR IR LIGADO A UN DEBER DE TRABAJAR? SI ES ASÍ, ¿QUÉ PASA CUANDO TRABAJAR DIGNAMENTE SE HA CONVERTIDO EN UN PRIVILEGIO?
- 6-¿CREES QUE SI LA GENTE NO DEPENDIERA DEL TRABAJO PARA SOBREVIVIR SE REDUCIRÍA EL EMPLEO PRECARIO Y LA EXPLOTACIÓN, AL NO TENER LOS EMPLEADORES TANTO PODER SOBRE LOS EMPLEADOS?
- 7-¿DISFRUTAS TU TRABAJO? ¿TE GUSTARÍA HACER OTRO DISTINTO? SI NO NECESITÁRAMOS UN SUELDO, ¿SEGUIRÍAS TRABAJANDO? ¿CREES QUE UN SUELDO ES EL ÚNICO MOTIVO POR EL QUE TRABAJAR?
- 8-¿DEBEMOS REALIZARNOS SIEMPRE A TRAVÉS DEL TRABAJO? ¿CREES QUE ESTO ES POSIBLE PARA TODO EL MUNDO? ¿Y SI EL TRABAJO NOS IMPIDE REALIZARNOS?
- 9-¿A QUÉ DEDICARÍAS TU TIEMPO SI LA JORNADA LABORAL SE REDUJERA A LA MITAD?
- 10-HOY, VIVIMOS EN UN MUNDO DE ENORME COMPLEJIDAD EN EL QUE LA INFORMACIÓN SE MULTIPLICA DE FORMA CADA VEZ MÁS ACELERADA, CON LO QUE CUESTA CADA VEZ MÁS ORIENTARSE ¿NO CREES QUE EN UNA SOCIEDAD CON MÁS TIEMPO LIBRE LA GENTE PODRÍA ESTAR MEJOR INFORMADA Y, POR TANTO, SERÍA UNA SOCIEDAD MÁS DEMOCRÁTICA?
- 11-¿CÓMO SERÍA TU VIDA SI NO TUVIERAS QUE PREOCUPARTE POR TU SUSTENTO? ¿Y CÓMO SERÍA EL MUNDO SI NADIE TUVIERA QUE HACERLO? ¿CREES QUE ESE MUNDO ES ALCANZABLE? ¿POR QUÉ?
- 12-¿DEBERÍAN LOS DERECHOS CONSTITUCIONALES (COMO EL DERECHO A LA VIDA O A LA VIVIENDA) SER DERECHOS UNIVERSALES REALES POSIBILITADOS MATERIALMENTE, O DEBEN SER IDEALES ABSTRACTOS QUE ACEPTAMOS COMO INALCANZABLES, PERO QUE QUEDAN BONITOS EN EL PAPEL?
- 13-SI, COMO ES EVIDENTE, PRODUCIMOS TANTOS BIENES, ¿POR QUÉ HAY TANTA PRECARIEDAD?
- 14-SI, GRACIAS A LA AUTOMATIZACIÓN CRECIENTE DE TODO TIPO DE TRABAJOS, PODEMOS PRODUCIR MÁS TRABAJANDO MUCHO MENOS, Y EL TRABAJO QUE DESEMPEÑABAN MUCHAS PERSONAS PUEDE LLEVARSE A CABO POR SOLO UNA (O NINGUNA), ¿CREES QUE ES NECESARIO QUE SIGAMOS DEBIENDO DE TRABAJAR TODOS?
- 15-¿CREES QUE SERÍA MÁS FÁCIL CRIAR A UN HIJO SI SU SUSTENTO ESTUVIERA ASEGURADO? ¿Y NO SERÍA MEJOR PARA SU EDUCACIÓN SI LOS PADRES TUVIERAN MÁS TIEMPO LIBRE? ¿NO CREES QUE EL TRABAJO EN SU FORMA ACTUAL DIFICULTA O IMPIDE EL FUNCIONAMIENTO DE LA FAMILIA?
- 16-ANTES DE QUE SE LOGRARA, LA JORNADA LABORAL DE 8 HORAS ERA VISTA COMO UN HORIZONTE UTÓPICO QUE NO ERA REALISTA. ¿TENEMOS AHORA ALGUNA VISIÓN DE UN HORIZONTE MEJOR AL QUE LLEGAR COMO SOCIEDAD? ¿NO CREES QUE, TENIENDO EN CUENTA LOS AVANCES QUE HA HABIDO DESDE ENTONCES EN TÉRMINOS DE PRODUCTIVIDAD, DEBERÍAMOS DEMANDAR NUEVOS HORIZONTES? ¿CUÁLES CREES QUE PODRÍAN SER?
- 17-¿SI LAS MÁQUINAS TRABAJAN CADA VEZ MÁS POR NOSOTROS, PODREMOS LIBERARNOS DEL TRABAJO? ¿SI EL PLENO EMPLEO NO PARECE NI POSIBLE NI DESEABLE, NO DEBERÍA SER NUESTRA META EL PLENO DESEMPLEO?
- 18-¿SI EL DESARROLLO TECNOLÓGICO ES FRUTO DEL TRABAJO COLABORATIVO DE TODA LA HUMANIDAD A LO LARGO DE LA HISTORIA, NO NOS DEBERIAN PERTENECER SUS BENEFICIOS A TODOS POR IGUAL, EN LUGAR DE A UNOS POCOS PROPIETARIOS?
- 19-¿Y SI POR PRIMERA VEZ EN LA HISTORIA UN MUNDO SIN TRABAJO ESTUVIERA A NUESTRO ALCANCE?

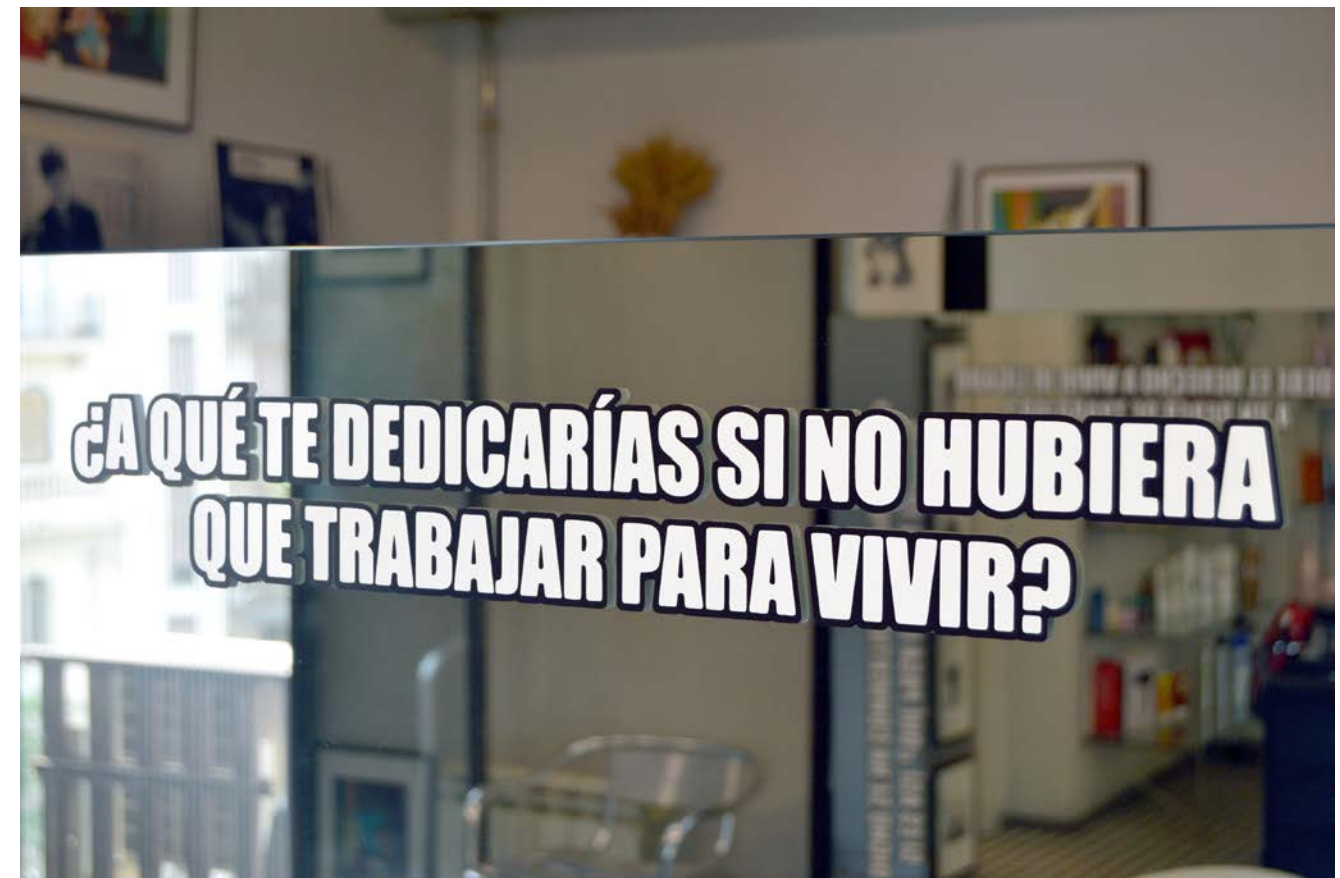
INTERVENCIONS

Tallar-se el cabell és modificar la nostra imatge, canviar qui som i com ens posicionem al món. Aquest canvi implica una reflexió, hem de pensar quin volem que sigui el nostre nou aspecte. Els avanços en tecnologia avui ens permeten produir molt més amb molt menys esforç, reemplaçant el treball humà (tant físic com a cognitiu) a un ritme cada vegada més accelerat. Aquest nou escenari que se'ns planteja obliga a replantejar-nos què emmarca l'esfera del possible, i per tant quin ha de ser el món al qual aspirem. I si per primera vegada tenim al nostre abast un món no només més just, sinó radicalment nou, veritablement lliure, i encara no ens n'hem adonat? Acompanyant els talls de cabell, Sergio Monje ofereix una sèrie de preguntes que ens conviden a reflexionar sobre quin nou aspecte podria tenir el món en l'era del post-treball.

Sergio Monje (Mallorca, 1994) viu i treballa a Barcelona, on va cursar Belles Arts a la UB. La seva pràctica artística se centra en el poder, les condicions de producció, el treball i les subjectivitats en l'època del sistema-xarxa, és a dir, el món post-internet. Ha desenvolupat projectes, tan individuals com en col·lectiu a Sala d'Art Jove, Can Felipa, El Cuarto (ET Hall, Barcelona), MNAC, o l'IRJ (Logronyo). Recentment ha dut a terme una residència a HISK (Higher Institute for Fine Arts) a Bèlgica i ha obtingut un esment especial al Certamen d'Arts Visuals Art Jove a Balears. Habitualment amb treballa en Víctor Hermoso.

Vista general de la perruqueria amb la intervenció *Preguntas para un nuevo corte de pelo*.

Preguntas para un nuevo corte de pelo (detall). Vinil sobre mirall. Sergio Monje.

Dues persones que porten una perruqueria, una a Lleida i l'altra a Barcelona i que no s'han vist mai; s'han intercanviat diversos objectes per intentar imaginar-se mútuament.
Una intervenció site-specific d'Anna Vilamú.
Del 16/06 al 16/06

El títol és prou clar. El seu tiet és qui té la perruqueria a Barcelona, i la meva mare està instal·lada a Lleida. Cada un dels negocis respon a una manera particular de fer, tanmateix, comparteixen algunes característiques que les fan similars. Totes dues són perruqueries familiars, petites i amb clientela habitual, tant el tallat com la tipologia de productes que utilitza una, els hi dona caràcter i personalitat. La mateixa particularitat és evident quan se'ls demana que compartir alguns objectes; es refecteix en el que trien, i també, en la manera com s'imaginen mútuament.

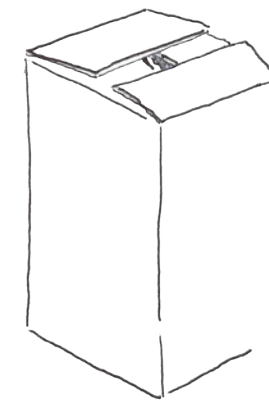
Per a fer un projecte com aquest, resulta molt interessant poder generar un vincle amb algú sense la pressió d'haver de formalitzar res contret. Escoltant i marcant els ritmes mútuament, doncs, no cal forçar a ningú per a fer res que no vulgui. És molt important, per exemple, tenir un vespre per a poder parlar de coses sense objectius gaire clars, ni la necessitat d'extreure'n un benefici productiu en el sentit més estricte; simplement fer-ho com una manera d'estar junts i seguir plegats fent vincle.

Ens ajupim amb la intenció d'agafar una pedra per tirar-la a l'aigua i ho fem. La mirem traçar una corba a l'aire i foradar la superfície del llac. No ens n'adonem però no només hem traslladat de lloc la pedra, i tots els possibles microorganismes que la cobrien, sinó que també hem contret i relaxat una quantitat immensa de músculs del nostre cos, hem deixat al descobert un trosset de terra que fins aleshores potser no havia vist el sol, hem fet pujar micromil·límetres el nivell de l'aigua del llac, hem impactat sobre altres pedres que probablement s'han reorganitzat pel cop i és clar, hem generat un munt d'anelles concèntriques efímeres a la superfície; envoltant el punt on ha impactat la pedra convertida en projectil.

Els objectes intercanviats han estat:
la pedra.

Anna Vilamú

Anna Vilamú (1995, Vic) Actualment sóc part del col·lectiu artístic Gotelé, intento dedicar temps a escriure, em formo en Biodanza i faig de monitora de menjador. També vaig estudiar Belles Arts a la UB sense especialitzar-me en res concret. Crec que m'interessa la cultura i em sembla que l'ambigüitat, el dubte, són una forma d'autodefensa al mateix temps que un posicionament.

CONCLUSIONS

El projecte ha suposat assajar des de la pràctica del comissariat, la producció de transformacions socials en un context específic. Part de la premissa ha estat assumir qualsevol projecte cultural com un dispositiu amb la capacitat d'afectar l'estructura cognitiva del context on es desenvolupa, i aprofitar aquesta capacitat, com una eina potencial per a l'emancipació. Però, perquè això passi, és indispensable adequar-se a les especificitats del context on es treballa, en aquest cas a la

perruqueria i la meva mare, també atendre les necessitats, demandes i inquietuds de la resta d'agents implicats. Ha estat necessari relativitzar el rol d'autor i no monopolitzar la presa de decisions, perquè el

projecte sigui més comú. En si, aquest procés és ja un aprenentatge, per a comunicar-se millor i generar relacions més horitzontals.

Les primeres setmanes elles no es mostraven molt participatives en el projecte, s'estranyaven davant les idees dels artistes i era difícil concretar trobades per a parlar-ne. Tanmateix, a mesura que anava avançant el projecte tenien més interès per les propostes dels artistes i curiositat per com es rebria a la perruqueria. En aquest sentit, els encontres previs entre la Rocío, la meva mare i els artistes han contribuït al sentiment de pertinença d'elles dins el projecte, i els hi han atorgat recursos per entendre i atendre les propostes dels artistes. Això no hauria

estat així si no s'hagueren creat les condicions per implicar-les, i tampoc si no s'hagués insistit als artistes el valor de tenir-les en compte. Des d'un inici, també s'ha tingut la voluntat de generar encontres de tancament per a cada intervenció; de cara una següent edició es tindrà en compte el valor de fer aquest seguiment, per a enfortir el vincle entre els artistes i el context, i consolidar la presència a la Rocío i la meva mare en el si del projecte. No obstant això, aquesta edició de La Permanent, tanca amb una trobada/finissatge, entre tots els artistes i els agents implicats de la perruqueria, on compartirem experiències i anècdotes del projecte, i analitzarem les conseqüències d'haver fet aquest cicle d'intervencions a la perruqueria.

Inicialment el projecte comptava amb 9 artistes perquè cada un hi col·laborés amb una intervenció, les quals havien d'esdevenir entre els mesos d'octubre a juny, amb una durada màxima de 3 a 4 setmanes per a cada proposta. Es tenien en compte alguns dies de més, per

AFECTACIONS

a imprevistos de qualsevol mena. No obstant això, el cicle d'intervencions no ha començat fins a finals de gener i s'ha dut a terme amb 5 de les 9 propostes inicials. Això ha passat perquè es va dilatar el temps per a conèixer la perruqueria i concretar les produccions de cada artista; el calendari s'ha anat ajustant en funció dels participants.

Fruit de La Permanent, la meva mare i jo hem pogut compartir molts més moments en relació a les activitats que ens ocupen la major part del temps, per a ella la perruqueria i per a mi l'art contemporani. Des de l'inici del projecte ella ha tingut més interès per anar a exposicions d'art i donar la seva opinió respecte al que hi veia. En la majoria dels casos hi hem anat junts, però darrerament ja s'hi anima pel seu compte. Inclús l'última edició de La Nit dels Museus, va convèncer a la Rocío per a fer una ruta de museus per la província de Lleida. La Permanent ha facilitat l'entrada de l'art contemporani en el seu dia a dia. Les intervencions s'han fet presents en les conversacions de la perruqueria -amb o

menys mesura-, sobretot els clients/es amb qui tenen major vincle i confiança. Per exemple, *Rovellant Marrons*, de Sambitos Dinàmics, ha potenciat conversacions en torn l'educació, el qual ha donat de si perquè molts clients són mestres. Seguint amb les conseqüències d'aquest projecte, des de la facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida, es van organitzar algunes classes dins de la perruqueria, convocant fins a 300 alumnes en tres dies diferents. En aquestes sessions de classe s'analitzava la intervenció i el projecte de La Permanent com a processos possibilitadors d'aprenentatge, i es posaven en relació amb la tasca educativa per la qual s'estaven preparant. Aquestes sessions les fèiem fora d'horari laboral, però, alguns cops es van coincidir amb l'activitat professional de la perruqueria. Per sort no es va donar cap situació incòmoda, no obstant això, si va generar estranyesa, tant per als i les alumnes com per als i les clientes que ho van experimentar; una sensació que considerem positiva per a desconstruir hàbits i convencions

preestablertes associades a l'àmbit educatiu i de la perruqueria.

El projecte *Massa Temps Sense*, de l'artista Marta Rosell Chust ha permès recordar anècdotes associades a l'antic local de la perruqueria, tant pels clients que l'havien conegut com per aquells que els hi generava curiositat de conèixer. Aquest projecte, però, no era fàcilment perceptible dins l'espai de la perruqueria. Vam instal·lar una fotografia en una sala petita on la clientela deixa l'abric i s'hi posa la bata de perruqueria. Gràcies a un sensor de moviment, aquesta sala només s'il·lumina quan algú hi entra, de manera que la intervenció només era visible en aquest moment. Això tenia sentit amb la resta del projecte de la Marta, malgrat això, passava desapercibuda. El guardaroba és un espai de trànsit, on la gent no va quedar-s'hi prou per a veure la fotografia. Davant d'aquesta situació, a la meva mare, se li va acudir dinamitzar la perruqueria perquè els i les clientes es fixessin amb la proposta de la Marta. Els hi va enunciar que hi havia una obra d'una artista,

però que només la trobarien atenent allò que ha canviat en l'espai. Els clients buscaven sense saber que estaven buscant, i per això van fixar-se en racons de la perruqueria on mai ho havien fet. Això ha estat tant o més important que la resta de conseqüències de les intervencions, encara que s'hi hagi arribat de manera indirecta. Si la meva mare no s'hagués sentit còmoda amb la Marta, amb mi o La Permanent, segurament no haguera pensat a fer una tàctica de mediació com aquesta. L'autonomia amb què ho va començar a fer és la prova de la capacitat d'emancipació que té el projecte, a partir d'aquest moment la seva implicació no ha parat de créixer.

Just després de la intervenció de la Marta, vam instal·lar *Re-Vistes*, de l'artista Jaume Clotet. Una caixa plena d'objectes i un correu electrònic on convidava, tant a les treballadores de la perruqueria com als seus clients, a jugar i provar amb la col·locació d'aquests objectes dins del local, assumint el paper de comissari, donant sentit a la disposició i a l'ús de les peces. El primer

dia vaig ajudar la meva mare a col·locar els objectes a la perruqueria, perquè agafés confiança i no se li fes una muntanya fer-ho sola; jugar acompanyat sovint és més divertit. No obstant això, al cap de pocs dies la majoria de les peces ja havien canviat de lloc. Ella registrava cada canvi amb fotografies, que m'enviava perquè li fes arribar al Jaume. Tot i que només s'han trobat dos cops, abans i després de la intervenció, ell i la meva mare han mantingut correspondència fins al final del projecte. Alguns dels objectes que el Jaume va entregar a la meva mare eren uns marcs de paper maixé, amb els quals, a part de jugar on posar-los, també la convidava a entretenir decidint que hi volia posar. Això també ho vam fer junts, per a major comoditat d'ella. Vam decidir posar-hi unes composicions de retalls de revista, seguint amb la idea del Jaume. La proposta *Re-Vistes* va ser una excusa per apropar la meva mare a l'experiència del procés de creació i del comissariat. Comportava decidir què posar en cada marc, on col·locar-los, i per què; elaborant un dis-

curs per a les nostres decisions. Fruit d'aquesta vivència ella ha desenvolupat molta més capacitat d'agència en el projecte, i en conseqüència, la resta d'usuaris de la perruqueria.

També s'ha donat casos on les intervencions han afectat la vida quotidiana més enllà de l'espai de la perruqueria. Amb el projecte *Preguntas para un nuevo corte de pelo*, de l'artista Sergio Monje, a més d'ocasionar conversacions i debats en torn el concepte del treball, alguns clients retornaven un full escrit que havien elaborat de manera autònoma fora de la perruqueria, on responien les preguntes que els hi feia el Sergio. Al seu torn, *Massa Temps Sense*, feia que diversos clients anessin a comprovar l'aspecte del portal de l'antiga perruqueria al sortir de l'actual, dilatant el temps i l'espai de l'experiència artística. Un altre exemple que encara fa més porosos els límits de l'espai de la perruqueria, és el projecte de l'Anna Vilamú, el qual encara no ha tingut presència física a la perruqueria. El títol és prou clar: *Dues persones que porten una perruqueria, una a*

Lleida i l'altra a Barcelona i que no s'han vist mai; s'han intercanviat diversos objectes per intentar imaginar-se mútuament. Per a aquest projecte s'ha evitat la pressió d'haver de formalitzar res contret, per això ha resultat el procés de creació més llarg -vam començar al setembre i potser fins juliol no farem la intervenció a l'espai. Ens hem deixat portar generant vincle, escoltant i marcant els ritmes mútuament amb tots els agents que ha implicat. L'hem desproveït d'expectatives donant-nos el temps per a tenir un vespre lliure i poder parlar de coses, per exemple; sense objectius gaire clars, ni la necessitat d'extreure'n un benefici productiu en el sentit més estricte. Simplement fer-ho com una manera d'estar junts i seguir plegats fent vincle. L'Anna és qui ha compartit més estones amb la meva mare, i per això ha pogut fer-se molt present en ella. Independentment de la formalització final del projecte, el procés de la proposta de l'Anna ha estat capaç de crear una relació humana d'amistat.

En una línia similar al projecte de l'Anna, la proposta de l'Alexander i la Consol des de bon principi ha plantejat realitzar un viatge amb la Rocío i la meva mare. Les conviden a compartir una nit sense cap pla establert, tan sols amb un cotxe i les ganes d'anar a l'aventura. Malgrat això, l'excursió no arriba a realitzar-se mai i s'ha acordat fer una performance el dia de la cloenda de La Permanent, on consultaran a un xaman per si és aconsellable o no fer aquest viatge. Ha estat un procés delicat, d'entrada, haver de passar una nit amb un parell de desconeguts -o molt poc coneguts- i improvisar el pla sobre la marxa, és una situació que superava els límits d'implicació que inicialment m'imaginava demanar a la meva mare.

Per altra banda, la participació d'un santer en un acte públic a la perruqueria també és delicat, ja que els i les clientes s'han de sentir suficientment còmodes per a seguir sent clients. Per això hem discutit cada punt de la proposta, i s'ha construït la proposta a partir del respecte cap a les persones que impliquen. Ens ha servit per a coneixents millor, que volem i que no.

El conjunt d'experiències que conformen La Permanent ha potenciat una relació més dinàmica i constructiva amb la meva mare per mitjà de l'art. Encara que sigui amb ella amb qui més he consolidat aquest vincle, també s'ha estimulat amb la Rocío, una bona quantitat de clients de la perruqueria, alguns alumnes i professors de la Universitat de Lleida, i amb els artistes. La cooperació

entre agents de diferents àmbits ha permès, alhora, l'apropament cap a altres maneres d'entendre la pràctica de l'art; tant per a externs com interns de la mateixa comunitat artística. Si estirem d'aquest fil, podem generar més zones de contacte, que al seu torn, seguiran produint processos diferenciadors i altres formes d'agència. Deixem de fer coses, doncs, per a fer que passin coses.

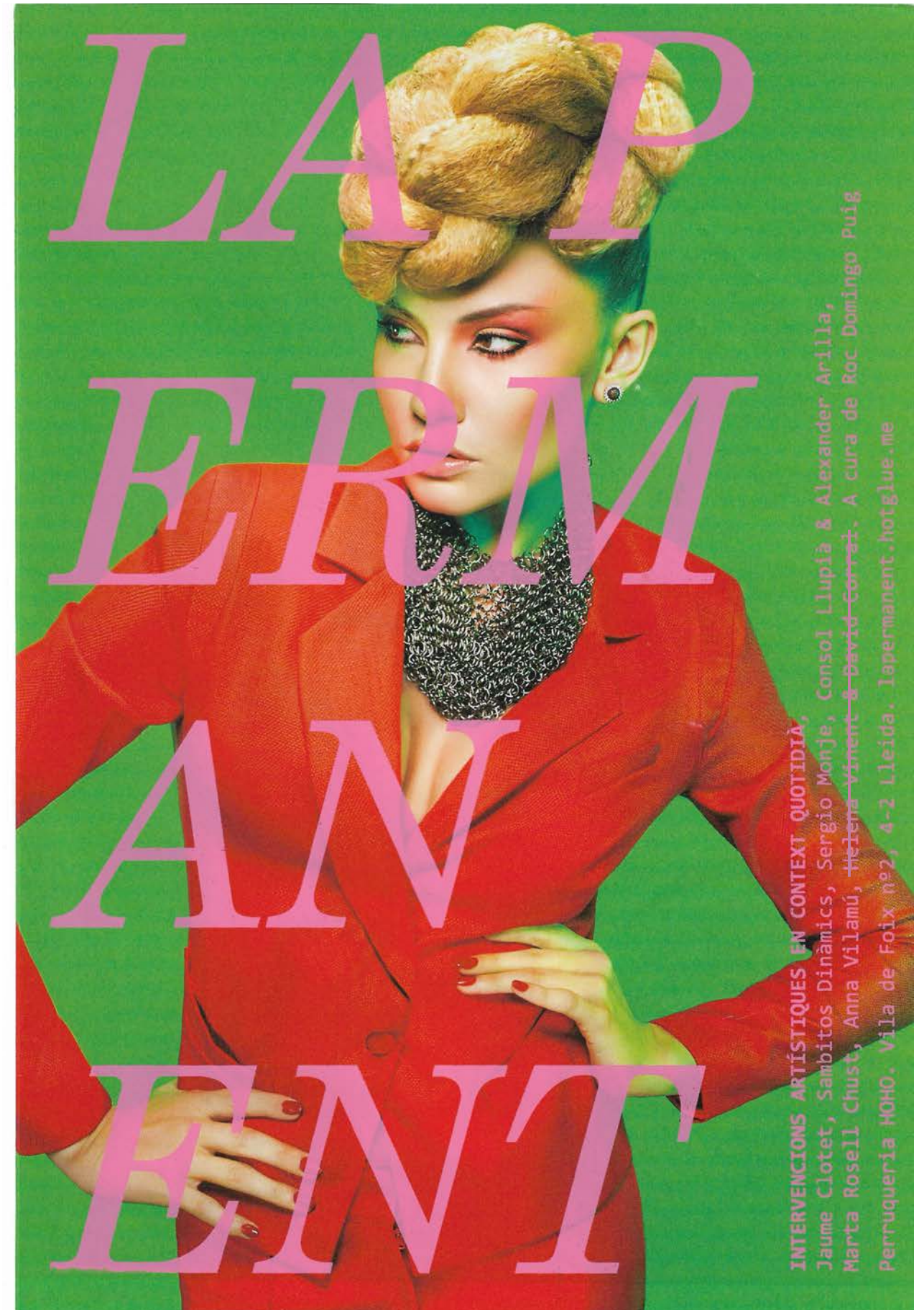

Perruqueria HOHO. Flyer promocional. 2010

BIBLIOGRAFIA

- + Adorno, Theodor. El ensayo como forma. A: Notas de Literatura. Barcelona: Ariel. 1962.
- + Bruguera, Tania. Declaración de Arte Político [en línea]. 2010.
- + Deleuze, Gilles; Parnet, Claire. Diálogos. Valencia: Pre-Textos. 2004.
- + Fontdevila, Oriol. El Arte de la Mediación. Bilbao: Consonni, 2018.
- + Gell, Alfred. Journal of Material Culture [en línea]. 1996. Vogel's Net: Traps and Artworks and Artworks as Traps.
- + Jové, Glòria; Llonch, Nayra; Bonastra, Quim; Farrero, Mireia. *Derivas Rizomáticas entre La Historia, el Patrimonio y el Espacio Urbano. Una experiencia didáctica en el grado de educación primaria*. Barcelona: Universitat de Barcelona. 2014.
- + Jové, Glòria. *Maestras Contemporaneas*. Lleida: Universitat de Lleida, 2017.
- + Móvil, Equipo. Móvil: Balcón. Concepción: Consejo Nacional de la Cultura y las Artes. 2011.
- + Móvil, Equipo. Móvil: En Rodaje. Concepción: Consejo Nacional de la Cultura y las Artes. 2010.
- + Pardo, José Luis. Breve historia de la micropolítica. A: Babelia [en línea]. [Espanya] El País, 2003.
- + Pratt, Marry Louis. "Arts of the Contact Zone", A: Profession 91. Nova York: MLA (Modern Language Association), 1991.
- + Siegmund, Judith. ¿Saber versus creatividad? Sobre las modalidades de descripción del arte y su relación con los contextos económicos y sociales [en línea]. 2011.

ANNEX

La Permanent. Serigrafia sobre paper de revista de perruqueria. 26 x 19 cm

De manera complementària al procés del comissariat s'ha realitzat una estratègia de comunicació basada en dues línies de treball. Per una banda s'ha elaborat un sèrie de cartells amb la informació bàsica del projecte, i s'ha penjat a diferents localitzacions de la ciutat. Per altra banda, s'ha redactat notes de premsa de cada intervenció i s'han enviat a diferents mitjans de comunicació de la ciutat.

A continuació adjunto un recull de premsa que s'ha publicat.

Alumnes de la UdL, en un projecte artístic i educatiu

La perruqueria HOHO acull des del passat 22 de gener un cicle d'intervencions artístiques que explora diferents possibilitats de comunicació i reflexió d'aquest espai en torn les arts contemporànies. Aquest dilluns, un grup d'alumnes d'Educació de la UdL visitaran la perruqueria per implementar al seu currículum universitari el treball artístic i pedagògic que es desenvolupa en el projecte *La permanent*.

FOTO: Selena García / Un grup d'alumnes d'Educació de la UdL van visitar ahir el projecte

Les possibilitats de l'art contemporani partint d'un espai quotidià

La perruqueria HOHO acull des del 22 de gener el projecte 'La permanent'

Roc Domingo, exbaixista del grup Mõndo Loco, ha creat el projecte 'La permanent' en què utilitza un espai quotidià, una perruqueria, per explorar les diferents possibilitats de comunicació i reflexió que ofereix l'art contemporani.

Lleida
A. SÁNCHEZ

"El projecte parteix de les ganes de generar activitat artística i cul-

tural a Lleida. He intentat fer algo alternatiu i independent, basat en l'autogestió i que s'allunyi de l'oferta que es pugui veure a llocs com el Museu de Lleida o el Centre d'Art la Panera", explica Roc Domingo.

És així com neix aquest projecte, que acull des del passat 22 de gener la perruqueria lleidatana HOHO (Vila de Foix, 2) i que finalitzarà el 12 de juny, un cop els artistes i col·lectius invitats hagin intervingut amb la seva proposta.

"Se'ls demana que adequin l'obra a l'espai i context que demana", detalla Domingo. Així, durant sis mesos, les set propostes artístiques transformaran la perruqueria, plantejant relacions que prioritzen anar més enllà de la interacció amb la comunitat artística, per adreçar-se al públic que fa ús de l'espai. *Rovellant marrons*, la primera de les 8 intervencions del projecte, comptarà, fins al dia 28, amb la participació d'uns 300 alumnes d'Educació de la UdL.

Lleida TV. Notícies Vespre 04 d'abril de 2018. (minut 12).
A: <http://lleidatv.alacarta.cat/noticies/capitol/noticies-4-04-2018#>.

L'artista manresà Jaume Clotet proposa a Lleida la seva intervenció 'Re-Vistes'

La Perruqueria HOHO de Lleida, dins del marc del projecte La Permanent, un cicle d'intervencions artístiques que explora diferents possibilitats de comunicació i reflexió entorn de les arts contemporànies, acull des del passat dilluns i fins al 12 de maig, la intervenció titulada *Re-Vistes*, que proposa l'artista manresà Jaume Clotet. En aquesta intervenció el jove artista transforma les re-

vistes en mòduls decoratius que s'entenen com un puzle mòbil per anar canviant-lo dins de la lògica de la perruqueria. El projecte de Jaume Clotet, a cura de Roc Domingo Puig, convida tant a les treballadores com als clients a jugar i experimentar amb la col·locació de les peces, assumint el paper del comissari i donant sentit a la disposició i a l'ús d'aquests mòduls.

FOTO: HOHO Una de les imatges de la intervenció

La **Mañana** JUEVES 24 DE MAYO DE 2018

Sergio Monje reflexiona sobre el post-treball

En el projecte La Permanent de la perruqueria HOHO

Lleida
REDACCIÓ

La Perruqueria HOHO de Lleida va inaugurar el dimarts la darrera de les propostes que han conformat el cicle d'intervencions artístiques La Permanent, sota el títol *Preguntas para un nuevo corte de pelo*, de l'artista mallorquí Sergio Monje.

En aquesta darrera intervenció, que es podrà gaudir fins al proper 16 de juny, Sergio Monje ofereix com a acompanyament als talls de cabell, una sèrie de preguntes que ens conviden a reflexionar sobre quin nou aspecte podria tenir el món en l'era del post-treball. El mallorquí, que viu a Barcelona, centra la seva pràctica artística en el poder, les condicions de producció, el treball i les subjectivitats en l'època del sistema-xarxa, al món post-internet. El projecte La Permanent, dirigit per l'artista i comissari Roc

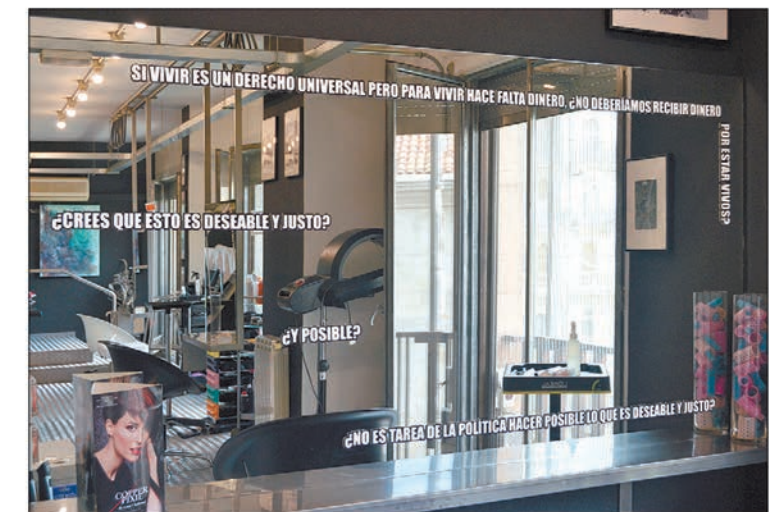

FOTO: P. HOHO / Imatge de la intervenció artística

Domingo Puig, proposa estratègies d'instal·lació de produccions artístiques contemporànies en una perruqueria i ha comptat en els darrers sis mesos amb diferents artistes i col·lectius que han transformat la perruqueria plantejant interaccions que prioritzen

anar més enllà de la relació amb la comunitat artística adreçant-se al públic que de manera quotidiana utilitza aquest espai, per atansar-los a les arts visuals.

L'horari de visita és de dimarts a divendres (9.30 a 20.00 hores) i els dissabtes fins les 15.00 hores.

A tu, mare.

PERRUQUERIA

HŌHŌ

VILA DE FOIX, 2 - LLEIDA

Telèfon 973 28 16 93